

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลปรางมณี อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๑	การทำไม้กวาดดอกหญ้า	หัตถกรรม	กลุ่มสตรีบ้านหนองกา	ใช้วัสดุในท้องถิ่นท้องถิ่นที่มี อยู่มาใช้ประโยชน์	ใช้ดอกหญ้าที่มีอยู่ ทั่วไปในชุมชนมา ประกอบกับวัสดุอื่นๆ เช่น ไม้ไผ่ ใช้เป็น เครื่องมือเครื่องใช้	หมู่ที่ ๗ ตำบลปราง มณี อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒	การจักสานภาชนะ	หัตถกรรม	นางที นพคุณ	ใช้วัสดุในท้องถิ่นท้องถิ่นที่มี อยู่มาใช้ประโยชน์	ใช้เส้นพลาสติกที่รัด กล่องสินค้าในชุมชนมา ประกอบกับวัสดุอื่นๆ มาจักสานเป็นเครื่องใช้ ภาชนะในครัวเรือน เช่น กระเป่า ตะกร้า	หมู่ที่ ๗ ตำบลปรางมณี อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓	การจักสาน	หัตถกรรม	นายนกเล็ก เกตุสยาย	ใช้วัสดุในท้องถิ่นท้องถิ่นที่มี อยู่มาใช้ประโยชน์	ใช้ใบลาน ใบมะพร้าวที่ มีอยู่ทั่วไปในชุมชนมา ประกอบกับวัสดุอื่นๆ มาจักสานเป็นของใช้ ของเล่น เช่น นก งู ปลาตะเพียน ตะกร้า กระบุง	หมู่ที่ ๕ ตำบลปราง มณี อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๔	นวดแผนโบราณ	แพทย์แผนไทย	นางแจ่มจันทร์ ร่วมวงษ์	การนวดสามารถเป็นการรักษาและเป็นการนวดเพื่อเป็นการผ่อนคลายอาการปวดเมื่อยร่างกาย	ใช้มือนวดไปตามจุดต่างๆของร่างกาย เพื่อคลายเส้นและบรรเทาอาการปวดเมื่อยต่างๆ	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอบางบาลบุรีรัมย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๖	นวดแผนโบราณ	แพทย์แผนไทย	นางบังอร ม่วงไหมทอง	การนวดสามารถเป็นการรักษาและเป็นการนวดเพื่อเป็นการผ่อนคลายอาการปวดเมื่อยร่างกาย	ใช้มือนวดไปตามจุดต่างๆของร่างกาย เพื่อคลายเส้นและบรรเทาอาการปวดเมื่อยต่างๆ	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอบางบาลบุรีรัมย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๗	นวดแผนโบราณ	แพทย์แผนไทย	นางสาวนิสา เพชรนิล	การนวดสามารถเป็นการรักษาและเป็นการนวดเพื่อเป็นการผ่อนคลายอาการปวดเมื่อยร่างกาย	ใช้มือนวดไปตามจุดต่างๆของร่างกาย เพื่อคลายเส้นและบรรเทาอาการปวดเมื่อยต่างๆ	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอบางบาลบุรีรัมย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๘	หมอยาพื้นบ้าน	แพทย์แผนไทย	นางสำรวย เกตุสยาย	เครื่องสมุนไพรที่ใช้สามารถใช้ได้ทั้งผู้ป่วยและผู้ที่มีความสนใจรักษาสุขภาพและบำรุงผิวพรรณ	ใช้สมุนไพรเป็นเครื่องประกอบเป็นเครื่องยาในการอบ เพื่อการรักษา	หมู่ ๔ ตำบลปรางมุนี อำเภอบางบาลบุรีรัมย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๙	หมอยาพื้นบ้าน	แพทย์แผนไทย	นายสมโภชน์ ยิ้มเยาะ	เครื่องสมุนไพรที่ใช้สามารถใช้ได้ทั้งผู้ป่วยและผู้ที่มีความสนใจรักษาสุขภาพและบำรุงผิวพรรณ	ใช้สมุนไพรเป็นเครื่องประกอบเป็นเครื่องยาในการอบ เพื่อการรักษา	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอบางบาลบุรีรัมย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๑๐	หมอยาพื้นบ้าน	แพทย์แผนไทย	นางสายสร้อย สุขอิม	เครื่องสมุนไพรที่ใช้สามารถ ใช้ได้ทั้งผู้ป่วยและผู้ที่มีความ สนใจรักษาสุขภาพและบำรุง ผิวพรรณ	ใช้สมุนไพรเป็นเครื่อง ประกอบเป็นเครื่อง ยา ในการอบ เพื่อ การรักษา	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๑	การทำไม้กวาด ก้านมะพร้าว	หัตถกรรม	นางน้ำอ้อย ชัยชนะ	ใช้วัสดุในท้องถิ่นท้องถิ่นที่มีอยู่ มาใช้ประโยชน์	ใช้ดอกหญ้าที่มีอยู่ ทั่วไปในชุมชนมา ประกอบกับวัสดุอื่นๆ เช่น ไม้ไผ่ ใช้เป็น เครื่องมือเครื่องใช้	หมู่ที่ ๗ ตำบลปราง มุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๒	ยาสมุนไพรวัดนาห้วย	แพทย์แผนไทย	แม่ชีจำเนียร รักชม	เครื่องสมุนไพรที่ใช้สามารถ ใช้ได้ทั้งผู้ป่วยและผู้ที่มีความ สนใจรักษาสุขภาพและบำรุง ผิวพรรณ	ใช้สมุนไพรเป็นเครื่อง ประกอบเป็นเครื่อง ยา ในการอบ เพื่อ การรักษา	วัดนาห้วย หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๓	งานบายศรี	ศิลปะประดิษฐ์	แม่ชีจำเนียร รักชม	เป็นเครื่องประกอบพิธีที่สำคัญ มีความละเอียดและต้องใช้ ความสามารถในการประดิษฐ์ จัดทำ	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์ เช่น ใบตอง ดอกไม้ต่างๆ	วัดนาห้วย หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๔	พวงมาลัยสบู่อหอม	ศิลปะประดิษฐ์	นายมนัส พุ่มซ้อน	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์	หมู่ ๑ ตำบลปรางมุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๕	พวงมาลัยดอกไม้สด จัด ดอกไม้แห้ง	ศิลปะประดิษฐ์	นายมนตรี กลั่นสกุล นางดวงเดือน กลั่นสกุล	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์	หมู่ ๒ ตำบลปรางมุนบุรี อำเภอปรางมุนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๑๖	งานใบตอง บายศรี กระทงต่างๆ	ศิลปะประดิษฐ์	นางสาวจิราภรณ์ นุชพรรณ	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๗	พวงมาลัยดอกไม้สด จัด ดอกไม้แห้ง	ศิลปะประดิษฐ์	นางสาวจิราภรณ์ นุชพรรณ	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๘	การทำผลไม้กวน	แปรรูปอาหาร	นางบุญชุ่ม ทิพย์เนตร	เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ทางการเกษตรในชุมชน เมื่อแป รูปแล้วสามารถเก็บไว้ได้นาน	การนำผลผลิต ทางการเกษตรมา แปรรูป ในช่วงราคา สินค้าตกต่ำ	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๑๙	การแสดงกลองยาว	ศิลปะวัฒนธรรม	นายสรพรหม ชัยชนะ	เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชน	การแสดงกลองยาว ตามงานรื่นเริง งาน พิธีการต่างๆ	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๐	การแสดงกลองยาว	ศิลปะวัฒนธรรม	นายสุวรรณ เอ็มโอษฐ์	เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชน	การแสดงกลองยาว ตามงานรื่นเริง งาน พิธีการต่างๆ	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๑	การทำน้ำสมุนไพร	แปรรูปอาหาร	นายสุขใจ เพิ่มพูน	เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าของใน ชุมชน เมื่อแปรรูปแล้วสามารถ เก็บไว้ได้นาน	นำสินค้ามาแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ด้วย กรรมวิธีพื้นบ้านใน ลักษณะชุมชน	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๒	ผูกผ้า จับจีบผ้า จัด ดอกไม้สดแห้ง	ศิลปะประดิษฐ์	นางสมพร นุชพรรณ	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้ ความรู้ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๒๓	ผูกผ้า จับจีบผ้า	ศิลปะประดิษฐ์	นายฤทธิไกร แยมศรวล	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใ ช้ ค ว า ม ร ู้ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๔	ผูกผ้า จับจีบผ้า	ศิลปะประดิษฐ์	นายสมบุรณ์ เหมาะะเจาะ	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใ ช้ ค ว า ม ร ู้ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๒ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๕	แกะสลักผักผลไม้	อาหาร เครื่องดื่ม สมุนไพร	นางสาวจิราภรณ์ นุช พรรณ	แกะสลักผัก ผลไม้ ให้มีลวดลาย ที่สวยงาม	นำผัก ผลไม้ หรือ วัสดุอื่น ๆ มา แกะ ลวดลายให้สวยงาม นำรับประทาน เพิ่ม มูลค่าสินค้า	หมู่ ๓ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๖	การทำพวงมโหตร	หัตถกรรม	นายสมบุรณ์ เหมาะะเจาะ	ใช้กระดาษแก้วมาตัด แปะ ให้ เป็นรูปทรงต่างๆ เช่น ทรงกลม ผลไม้ รั้งง ฯลฯ	ใ ช้ ค ว า ม ร ู้ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๒ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๗	งานช่างไม้	งานฝีมือ	นายสุชิน คุ้มเขต	กลึงไม้ ทำโต๊ะ เก้าอี้	ใ ช้ ค ว า ม ร ู้ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๒๘	งานช่างไม้	งานฝีมือ	นายธงชัย คุ่มเขต	กลึงไม้ ทำโต๊ะ เก้าอี้	ใช้ วัสดุ วัสดุ ความสามารถและ การออกแบบผลงาน ให้สวยงาม	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๒๙	รำวงย้อนยุค	ศิลปกรรม	นายบุญณะ เพชรนิล	เป็นผู้นำในการคิดค้นการรำวง ย้อนยุค ร้องเพลงเก่าตาม จังหวะเครื่องดนตรี เช่น กลอง ยาว ฉิ่ง ฉาบ กรับ	รักษาเอกลักษณ์ และ วัฒนธรรมประเพณี ไทยให้คงอยู่ตลอดไป	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๐	หมอดินชาวบ้าน เกษตรผสมผสาน	เกษตรกรรม	นายสมาน ทิพย์เนตร	การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำ เกษตรแบบผสมผสาน	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ให้คุ้มค่า ช่วยรักษา หน้าดิน ปลูกพืช หมุนเวียนเพื่อปรับ สภาพดิน	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๑	กลุ่มปลูกกุยช่าย	เกษตรกรรม	นายศรีนวล ทิพย์เนตร	เป็นผู้นำในการรวมกลุ่ม ชาวบ้านที่สนใจจัดตั้งกลุ่มปลูก กุยช่าย	สมาชิกในกลุ่ม ช่วยเหลือกันหาแหล่ง ส่งออก หาวิธีการ เพิ่มมูลค่าสินค้า	หมู่ ๗ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๒	น้ำพริกแกง	โภชนาการ	กลุ่มแม่บ้านลุ่มโพธิ์	การรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเพื่อ คิดค้นวิธีการผลิตน้ำพริกแกงให้ ดีตลาด	ใช้ วัสดุ วัสดุ ความสามารถจาก บุคคลหลายๆ ฝ่าย ช่วยกันคิดค้นให้ น้ำพริกมีรสชาติที่ แตกต่างจากที่อื่น	หมู่ ๔ ตำบลปรางมุนี อำเภอปรางมุนี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๓๓	น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลสด	โภชนาการ	นายสุชาติ ผิวขำ	เป็นน้ำตาลแท้ที่ไม่ผสมน้ำตาล รสหวาน หอม	การใช้ความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ที่มีใน การผลิต เริ่มตั้งแต่ การเลือกมะพร้าวไป จนถึงการหาที่ขาย	หมู่ ๗ ตำบลปรางนบุรี อำเภอปรางนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๔	น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลสด	โภชนาการ	นายสุพรัตน์ ชุนทอง	เป็นน้ำตาลแท้ที่ไม่ผสมน้ำตาล รสหวาน หอม	การใช้ความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ที่มีใน การผลิต เริ่มตั้งแต่ การเลือกมะพร้าวไป จนถึงการหาที่ขาย	หมู่ ๗ ตำบลปรางนบุรี อำเภอปรางนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๕	น้ำตาลมะพร้าว น้ำตาลสด	โภชนาการ	นายกาวิล แยมศรวล	เป็นน้ำตาลแท้ที่ไม่ผสมน้ำตาล รสหวาน หอม	การใช้ความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ที่มีใน การผลิต เริ่มตั้งแต่ การเลือกมะพร้าวไป จนถึงการขาย	หมู่ ๔ ตำบลปรางนบุรี อำเภอปรางนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๖	การเลี้ยงโคนม	เกษตรกรรม	นายสากล ก้อนเมฆ	ฟาร์มเลี้ยงโคนม ขายนมสด	มีการเปิดให้ผู้สนใจ เข้าร่วมชมฟาร์ม ฝึก รีดนมวัว ชมการ บริหารจัดการฟาร์ม บริการขี่ม้าเที่ยวชม ฟาร์ม	หมู่ ๗ ตำบลปรางนบุรี อำเภอปรางนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ลำดับ ที่	ชื่อภูมิปัญญา	สาขา	เจ้าของภูมิปัญญา	จุดเด่นภูมิ ปัญญา	ข้อมูลภูมิปัญญา ท้องถิ่น	สถานที่ภูมิปัญญา	หมายเหตุ
๓๗	ตั้งศาลพระภูมิ	ศาสนาและ ประเพณี	นายสุรินทร์ ทองโปร่ง	ยกศาล ตั้งศาล ถอนศาลพระ ภูมิเจ้าที่ตามความเชื่อของ เจ้าของบ้าน	เป็นผู้นำในการตั้ง ศาลพระภูมิ ได้รับความ การสืบทอดมาจาก บรรพบุรุษ	หมู่ ๗ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๘	สัปหระ่อ	ศาสนาและ ประเพณี	นายติม นพคุณ	จัดการศพตั้งแต่ศพเข้ามาที่บ้าน หรือที่วัดไปจนถึงเข้าเตาเผา เก็บกระดูก	เป็นผู้ที่มีความรู้ เกี่ยวกับศพ ทำหน้าที่ ได้ ถูก ตั อ ง ต า ม ประเพณีนิยม	หมู่ ๗ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๓๙	สหกรณ์ออมทรัพย์บ้าน หนองกา	จัดการองค์กร	นายเรียง ทิพย์เนตร	เป็นผู้ก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ หมู่บ้าน และเชิญชวนสมาชิก เข้าร่วมกลุ่ม	ก่อตั้งกลุ่มและบริหาร จัดการกลุ่มให้มี ประสิทธิภาพ จัดตั้ง กองทุนสวัสดิการเพื่อ ช่วยเหลือสมาชิกใน กลุ่ม	หมู่ ๗ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	
๔๐	สบู่สมุนไพร	ศิลปะประดิษฐ์	วิทยาลัยการอาชีพปราณ บุรี	สามารถใช้ประโยชน์เพื่อตกแต่ง ในบ้านและงานพิธีทั่วไป	ใช้วัสดุในท้องถิ่น ท้องถิ่นที่มีอยู่มาใช้ในการ ประดิษฐ์	หมู่ ๗ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา หัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม้กวาดดอกหญ้า

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มสตรีแม่บ้านหนองกา

ที่อยู่ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้ความรู้มาจากการครูพักลักจำ และเรียนรู้เองเพิ่มเติมจากสถานที่ต่างๆ ที่มีชื่อเสียง เพื่อทำใช้ภายในครอบครัว เหลือใช้ก็แบ่งขายเพื่อนบ้าน แล้วขยายวงกว้างไปสู่ตำบล อำเภออื่นๆ เป็นการเพิ่มช่องทางการหารายได้อีกทางหนึ่งหลังจากการทำไร่ทำสวน

รายละเอียดของภูมิปัญญา

วัสดุที่ใช้หาได้จากภายในหมู่บ้าน คือไม้ไผ่ เอาไว้สำหรับทำไม้กวาด ส่วนดอกหญ้าไม่สามารถหาได้ในพื้นที่ จึงต้องรับซื้อมาจากที่อื่น

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. เข็มเย็บกระสอบ
๒. เชือกฟาง
๓. ไม้ไผ่ความยาวประมาณ ๘๐ ซม.
๔. ดอกหญ้า
๕. ตะปู ขนาด ๑ นิ้ว จำนวน ๒ ตัว

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา หัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม้กวาดทางมะพร้าว

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางน้ำอ้อย ชัยชนะ

ที่อยู่ ๓๗/๗ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้ความรู้มาจากการครูพักลักจำ และเรียนรู้เองเพิ่มเติมจากสถานที่ต่างๆ ที่มีชื่อเสียง เพื่อทำให้ภายในครอบครัว เหลือใช้ก็แบ่งขายเพื่อนบ้าน แล้วขยายวงกว้างไปสู่ตำบล อำเภออื่นๆ เป็นการเพิ่มช่องทางการหารายได้อีกทางหนึ่งหลังจากการทำไร่ทำสวน

รายละเอียดของภูมิปัญญา

วัสดุที่ใช้หาได้จากภายในหมู่บ้าน โดยเริ่มจากการนำก้านมะพร้าวมาเหลาเอาใบออก ให้เหลือแต่ก้านแล้วนำมาผึ่งแดดประมาณ ๒-๓ วัน เตรียมด้ามไม้ไผ่ จากนั้นก็ดำเนินการถักซึ่งต้องใช้ความละเอียดขั้นตอนการทำมีดังนี้

๑. ก้านมะพร้าวที่เหลาและผึ่งแดดให้แห้งสนิทแล้วมามัดรวมกันเป็นมัดเล็ก ๆ ประมาณ ๖ มัด
๒. จากนั้นตัดโคนก้านให้เป็นระเบียบเสมอกัน ส่วนไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ให้นำมาดอกตะปูบริเวณปลายไม้ ๒ จุด โดยแต่ละจุดควรห่างกันประมาณ ๑๐ เซนติเมตร และที่สำคัญต้องตอกให้เหลือหัวตะปูโผล่ไว้ประมาณ ๑ เซนติเมตร แล้วนำเชือกหรือลวดมามัดกับหัวตะปูด้วย
๓. เสร็จแล้วให้เอาก้านมะพร้าวที่เราแบ่งไว้เป็นมัด ๆ มาล้อมปลายด้ามไม้ไผ่ โดยให้โคนก้านสูงกว่าตะปูเล็กน้อย แล้วนำเชือกหรือลวดที่เราผูกติดกับหัวตะปูไว้ทั้งสองจุดมามัดรอบก้านมะพร้าวให้แน่นชิดติดกัน
๔. อาจมัดด้วยลวดทับอีกชั้นหรือตอกตะปูให้แน่น ป้องกันไม่ให้ทางมะพร้าวขยับขณะใช้งาน
๕. สุดท้ายก็ทาสีน้ำมันกันสนิม จากนั้นตากแดดไว้สัก ๒-๓ วัน ก็จะได้ไม้กวาดทางมะพร้าวที่พร้อมใช้งานแล้วค่ะ
๖. สำหรับวิธีเก็บดูแลรักษาไม้กวาดทางมะพร้าว ไม่ควรกดด้ามไม้กวาดมากเกินไป เพราะจะทำให้ปลายก้านหักหรือโค้งงอ ส่วนตอนนำไปเก็บก็ให้ตั้งด้ามจับลงกับพื้นแล้วพียงไว้ข้างกำแพง ไม่ควรวางราบไปกับพื้น หากนำไปกวาดบริเวณที่มีน้ำขัง ควรตากแดดให้แห้งสนิทก่อนนำมาเก็บ ป้องกันการเกิดเชื้อราและไม่ให้ผุพังง่าย

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. ก้านมะพร้าว ที่เหลาใบย่อยออกและผึ่งแดดแล้ว ประมาณ ๓๐๐-๓๕๐ ก้าน
๒. ไม้สำหรับทำด้ามจับแนะนำไม้ไผ่ เพราะน้ำหนักเบา แข็งแรง และดอกตะปูง่าย
๓. เชือก

๔. ลวด
๕. มีด
๖. ค้อน
๗. คีมตัด
๘. ตะปู
๙. สีนํ้ามันกันสนิม

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา หัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น จักสาน(ตระกร้า)

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางทิ นพคุณ

ที่อยู่ ๖๘/๑ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากองค์การบริหารส่วนตำบลปราณบุรี และนำมาต่อยอดทำใช้เองภายในครอบครัว เหลือจากใช้ก็จำหน่าย เป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เริ่มต้นจากการวัดเส้นพลาสติก

ส่วนของกระเป๋า -เส้นตั้งยาว ๘๕ cm. ๑๕ เส้น

-เส้นนอนยาว ๙๐ cm. ๙ เส้น

-เส้นสานยาว ๑๐๐ cm. ๑๕ เส้น

-เส้นเก็บขอบปากยาว ๑๕๐ cm. ๑ เส้น

หูกระเป๋า -เส้นกลางยาว ๑๐๐ cm. ๑ เส้น

-เส้นไขว้ยาว ๑๒๐ cm. ๒ เส้น

ขั้นตอนการทำ

- วางเส้นตั้ง ๑๕ เส้น ตามแนวตั้ง แล้วนำเส้นนอน ๙ เส้น มาสานขัดกับเส้นตั้ง โดยยกเส้นที่ ๑ แล้วสานสับหว่างกันแน่นให้เส้นแนวนอนชิดกัน
- นำเส้นสานทั้ง ๑๕ เส้น มาสานขึ้นไปด้านบนให้ครบ โดยเราจะเว้นเส้นตั้งเอาไว้ไม่ต้องสานไปจนหมด ถ้าเราถ้าวัดเส้นที่สานไว้แล้วจะหลุด ให้พับเส้นที่อยู่ข้างล่างแล้วสอด จะช่วยล็อคเส้นไม่ให้หลุดได้
- นับเส้นสานจากข้างบนลงข้างล่าง เส้นที่ ๑๐ แล้วสานสลับกัน สานเส้นให้ครบทุกเส้นด้านข้างของกระเป๋า พอถึงอีกมุม ก็นับเส้นสาน เส้นที่ ๑๖ เหมือนเดิม สานเส้นจนรอบทั้งใบ แล้วสอดเส้นตามลายแนวนอน ให้ครบทุกเส้น
- ใช้เส้นเก็บขอบปาก มาทาบลงบนปากกระเป๋า แล้วพับเส้นด้านในลงมาทับเส้นเก็บปากอีกที พับเก็บให้รอบทั้งใบ พอทำจนครบรอบ พับเส้นที่อยู่ด้านบนลงมาทับเส้นเก็บขอบปากอีกครั้ง เป็นอัน

เสร็จการเก็บขอบปากกระเป๋า สอดเส้นที่เหลือให้ยาวประมาณ ครึ่งกระเป๋า แล้วตัดเส้นให้สวยงาม ห้ามเห็นปลายเส้นโผล่ออกมานอกตัวงาน

๕. มาถึงขั้นตอนการทำหู ใช้ทั้งหมด ๓ เส้น โดยพับเส้นไขว้ด้านบนไปใต้เส้นหลักแล้วพับเส้นไขว้ด้านล่าง ประกบให้เท่ากัน พับไปเรื่อยๆความยาว ๓๕ cm.
๖. ขั้นตอนสุดท้ายใส่หูกระเป๋า สอดเส้นของหูกระเป๋าทั้งสามเส้นลงไปในช่วงของปากกระเป๋า โดยจะให้แคบหรือกว้างก็ตามใจเราได้เลย เส้นตรงกลางสอดลงมาถึงก้นกระเป๋าแล้วตลบเส้นทำเป็นดอกเพื่อความแข็งแรงของหูกระเป๋า ส่วนเส้นไขว้ที่เหลืออีก ๒ เส้น พับตลบออกไปด้านข้าง เพื่อทำเป็นดอกให้สวยงาม ตัดเส้นเก็บงานให้เรียบร้อย

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. เส้นพลาสติก
๒. กรรไกร
๓. สายวัด

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา หัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

จักสาน(กระบุง ตะกร้า ปลาตะเพียน งู)

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายนกลีเก กฤตสยาย

ที่อยู่

๗ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้ความรู้มาจากบรรพบุรุษ และเรียนรู้เองเพิ่มเติมจากการไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ที่มีงานจักสาน เริ่มแรกทำเพื่อใช้ภายในครอบครัว ของเล่นก็ทำให้ลูกๆ หลานเล่น ยังไม่คิดที่จะขาย เพราะสินค้าไม่หลากหลาย และขึ้นราคาไม่เป็นที่นิยม ปัจจุบันคิดทำเพิ่มอีกหลายอย่าง เช่น กระบุงมีฝาปิด โม่บายปลาตะเพียน ตะกร้อ นก แล้วพ่นสีเคลือบ เป็นการเพิ่มมูลค่าสินค้าได้อีกด้วย

รายละเอียดของภูมิปัญญา

วัสดุที่ใช้หาได้จากภายในหมู่บ้าน คือใบลาน ใบมะพร้าว นำมาสานขัดกันให้เป็นของเล่น ของใช้ต่างๆ เช่น งู ปลาตะเพียน โม่บาย ตะกร้า กระบุงมีฝาปิด ๕ ขนาด ฯลฯ แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถนำเอาวัสดุจากธรรมชาติมาประดิษฐ์เป็นของใช้

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. ใบลาน
๒. เชือก
๓. ไม้ไผ่
๔. ก้านมะพร้าว

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศิลปกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงกลองยาว

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสรพรหม ชัยชนะ

ที่อยู่ ๓๗ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

กลองยาวและรำกลองยาว เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ชาวบ้านหนองกาได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน จากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น กลองยาว และการรำกลองยาว ใช้เล่นกันอย่างแพร่หลาย โดยนิยมใช้เล่นในงานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น งานแห่นาค งานทอดกฐิน งานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีถวายเทียนพรรษา เป็นต้น แต่ปัจจุบันศิลปะการแสดงพื้นบ้านกลองยาว เริ่มลดบทบาทลง ประชาชนให้ความสำคัญน้อยลง เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงได้ขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันอนุรักษ์ไว้ ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน กศน. ตำบลปราณบุรี ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างจิตสำนึก ถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ การแสดงพื้นบ้าน โดยขอรับการสนับสนุนกลองยาวจากองค์การบริหารส่วนตำบลปราณบุรี เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กๆ และเยาวชน

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เดิมมีสมาชิกในกลุ่มเพียง ๕-๑๐ คน อายุประมาณ ๓๐ - ๖๐ ปี เป็นสมาชิกที่มารวมตัวกันด้วยความรัก ความสนใจ ในศิลปะพื้นบ้าน ทุกคนต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมนี้ให้คงอยู่สืบไปชั่วลูกชั่วหลาน บ้างก็ชักชวน บ้างก็สอนสั่ง ใครเล่นเครื่องดนตรีชนิดใดได้ก็สอนชนิดนั้น ให้ความรู้ตามที่ตนรู้ สอนจนหมดวิชาที่มี ทุกคนเต็มที่กับสิ่งที่ทำ จนปัจจุบันมีสมาชิกมากกว่า ๒๐ คน นอกจากงานประเพณีของหมู่บ้านแล้ว ยังมีงานมงคลต่างๆ และโชว์กลองยาวต้อนรับคณะศึกษาดูงานด้วย

ตัวอย่างผลงาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศิลปกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น รำกลองยาว เต็นบาสโลป

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางน้ำอ้อย ชัยชนะ

ที่อยู่ ๓๗ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

รำกลองยาวและเต็นบาสโลป เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ชาวบ้านหนองกาได้รับการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน จากรุ่นสู่รุ่นจนกลายเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น และผู้ที่ริเริ่มได้รับความรู้มาจาก Internet / Youtube จากการดูงานตามจังหวัดต่างๆ ที่มีชื่อเสียงในด้านนี้ ประกอบกับความสามารถของตนเองที่สามารถคิดค้น ดัดแปลงท่าทางการเต้นรำให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งปัจจุบันเป็นที่นิยมมาก

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เป็นการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มสตรีแม่บ้าน ซึ่งใช้เวลาในช่วงเย็น หรือหลังเลิกงานมาทำกิจกรรมร่วมกัน เริ่มแรกแค่รวมตัวกันเพื่อออกกำลังกาย เต็นแอโรบิค มีผู้นำมาสอนเต้น โดยใช้งบประมาณจากหน่วยงาน สปสช. เมื่องบประมาณหมด ก็มาช่วยกันคิดว่าจะทำอย่างไรให้กิจกรรมนี้ยังคงอยู่โดยไม่ใช้งบประมาณจากภาครัฐ ผู้นำเลยอาสาทำเองเพราะตนเองมีพื้นฐานการเต้นแบบนี้ หลังจากนั้นก็ไปศึกษาตามสถานที่ต่างๆ นำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ต่อยอดกับความคิดของตนเองจนเกิดเป็นท่าเต้นใหม่ ๆ ที่มีชื่อเสียง และโด่งดังไปไกลหลายหมู่บ้าน หลายตำบล หลายอำเภอ

ตัวอย่างผลงาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา แพทย์แผนไทย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

นวดแผนโบราณ

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นางแจ่มจันทร์ ร่วมวงษ์

ที่อยู่ ๔๗/๒ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้ความรู้มาจากการฝึกอบรมของโรงพยาบาลปราณบุรี ด้วยการเป็นลูกจ้างของโรงพยาบาล มีการอบรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการนวดกดจุด การประคบ ฯลฯ ประกอบกับมีความชื่นชอบในการนวดแผนโบราณ แรกเริ่มมีความต้องการนวดให้กับคนใกล้ตัว จากปากต่อปากถึงการนวดที่ดี ให้บริการถึงบ้าน จึงมีผู้สนใจรับบริการเป็นอย่างมาก จากนั้นจึงได้ไปศึกษาในด้านนี้เพิ่มเติม เพื่อให้มีความเข้าใจ และมีความชำนาญมากขึ้น

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การนวดแผนไทย เป็นศาสตร์และศิลป์อีกแขนงหนึ่งที่สำคัญ ของหลักวิชาการแพทย์แผนไทย ในการรักษาโรครักษาไข้เจ็บต่างๆ และเป็นภูมิปัญญาไทย ที่ได้ผ่านการบูรณาการ ร่วมกับองค์ความรู้ ของศาสตร์การแพทย์ ในระบบการแพทย์อื่นๆ จนพัฒนาเป็นการนวดไทยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว จนได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ทั้งในประเทศและในระดับนานาชาติ ศาสตร์การนวดแผนไทย ได้รับการพัฒนามาจากท่าทางการบริหารตามหลักโยคีของเหล่าฤาษี ซีไพร ผู้ได้บำเพ็ญพรต เจริญภาวนามานานวันละหลายชั่วโมง หรือที่เรียกว่า “ฤาษีตัดตน” เป็นการบริหารร่างกาย หรือกายกรรม เพื่อให้สุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ อีกทั้งมีผลพลอยได้คือ เพื่อบำบัดโรครักษาไข้เจ็บต่าง ๆ เช่น แก้วโรคลมทั้งสรรพางค์กาย แก้วเมื่อย แก้วปวด เป็นต้น

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. น้ำมันนวด
๒. สมุนไพร
๓. ลูกประคบ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา แพทย์แผนไทย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น หมอยาพื้นบ้าน

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายนงเล็ก เกตุสยาย

ที่อยู่ ๗ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปรามบุรี อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ สมัยรุ่นคุณตา ย่างหนุ่ม คุณยายยังสาว การแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าปัจจุบันนี้ หากมองย้อนกลับไปจะพบว่า แต่ละชุมชนมักจะมีผู้ที่มีความรู้เรื่องวิธีการรักษาโรค รู้เรื่องยาดีที่สุด หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “หมอยา” ประจำอยู่ เมื่อเกิดอาการเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะได้หมอยา นี้แหละที่บรรเทาเบาบางอาการเจ็บไข้ให้ ความเชื่อในการพึ่งหมอยาซึ่งรักษาด้วยวิธีตามแบบพื้นบ้านที่ ได้รับมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษเริ่มจางหายไป เพราะทุกคนหันไปพึ่งยาชุด เพราะง่ายและไวกว่า หาก เป็นเช่นนี้ หมอยาพื้นบ้านอาจจะถูกลดบทบาทและความสำคัญลง ตนเองจึงกระตุ้นให้ชาวบ้านหันมารักษา ตนเองด้วยการใช้ยาพืชสมุนไพรแทนการใช้ยาชุดยาของ

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เป็นการรักษาโดยใช้สมุนไพรใกล้ตัว ไม่ว่าจะเป็นว่านหางจระเข้ เสดดพังพอน ฟ้าทลายโจร กระบองเพชร กะเพราแดง ชิง ตะไคร้ ใบบัวบก ชะพลู มะระขี้นก สาระแหน่ ฯลฯ ซึ่งสมุนไพรแต่ละชนิดก็มีสรรพคุณแตกต่างกันไป ดังนี้

- กระเพราแดง มีรสเผ็ดร้อน สรรพคุณแก้ปวดท้อง ท้องอืด แก้ลมจุกเสียดแน่นท้อง ขับลมทำให้ เรอเหมาะสำหรับเด็ก

- ชิง มีรสเผ็ดร้อนหวาน สรรพคุณ บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม แน่นจุกเสียด ป้องกันและ บรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียน จากอาการเมาเรือ

- ตะไคร้ มีรสปร่า กลิ่นหอม มีสรรพคุณขับลมในลำไส้ เจริญอาหาร ขับปัสสาวะ

- ชะพลู มีรสเผ็ดเล็กน้อย สรรพคุณ ช่วยเจริญอาหาร ขับลม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ

- บัวบก สรรพคุณตามตำรายาไทยใช้บัวบกแก้ไข้ แก้ร้อนใน แก้ไข้ใน ใช้เป็นยาภายนอกรักษาแผล ทำให้แผลหายเร็ว เป็นยาบำรุงและยาอายุวัฒนะ ช่วยเสริมสร้างความจำ ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในคน พบว่าบัวบกมีฤทธิ์รักษาความผิดปกติของหลอดเลือดดำ ช่วยให้คลายกังวล รักษาแผลที่ผิวหนัง และรักษา แผลในทางเดินอาหาร

- ฟ้าทลายโจร มีรสขม สรรพคุณแก้ไข้ บรรเทาอาการเจ็บคอ บรรเทาอาการของโรคหวัด ให้ ได้ผลดีต้องรับประทานทันทีเมื่อมีอาการ สำหรับข้อควรระวัง หากใช้ฟ้าทลายโจรติดต่อกัน ๓ วัน แล้ว

อาการไม่ดีขึ้น หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และปรึกษาแพทย์ สำหรับข้อห้าม ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์และผู้ที่แพ้ฟ้าทะลายโจร

- มะกรูด มีรสเปรี้ยว สรรพคุณผิวมะกรูด แก้อาการหน้ามีด วิงเวียน น้ำมะกรูด แก้ไอ ขับเสมหะ และใช้บำรุงเส้นผม

- มะระขี้นก มีรสขมจัด สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ร้อนใน เจริญอาหาร ผลมะระอ่อน ใช้รับประทานเป็นยาเจริญอาหารโดยการต้มให้สุกรับประทานร่วมกับน้ำพริก ถ้าผลสุกสีเหลืองห้ามรับประทาน เพราะจะทำให้มีอาการคลื่นไส้อาเจียนได้ ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยพบว่า มะระขี้นกมีสารซาแรนตินช่วยลดน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานได้

- ว่านหางจระเข้ รากของว่านหางจระเข้ มีรสเย็นจัด สรรพคุณ รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก

- สะระแหน่ สรรพคุณบรรเทาอาการวิงเวียน หน้ามืด ขับลม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสมุนไพรใกล้ตัวมากมายเหล่านี้มีประโยชน์หาง่าย ใช้สะดวกและได้ผลดี

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

๑. อุปกรณ์บดยา
๒. สมุนไพรต่างๆ
๓. น้ำเปล่า

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา แพทย์แผนไทย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น หมอยาพื้นบ้าน(หมอบัดเป่า)

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางสาววย เกตุสยาย

ที่อยู่ ๓ หมู่ที่ ๔ บ้านลุ่มโพธิ์ ตำบลปรานบุรี อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในสมัยก่อนการแพทย์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าปัจจุบันนี้ โรงพยาบาลหรืออนามัยก็หายาก ต้องเข้าไปในตัวเมือง ซึ่งมีระยะทางไกลหลายสิบกิโล กว่าที่จะได้รับการรักษาอาการก็แยะเต็มที ในแต่ละหมู่บ้านมักจะมีผู้ที่มีความรู้เรื่องวิธีรักษาโรค รู้เรื่องยาดีที่สุด หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า “หมอยา” ประจำอยู่ เมื่อเกิดอาการเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะได้หมอยานี้แหละที่บรรเทาเบาบางอาการเจ็บไข้ให้ ส่วนใหญ่จะเน้นไปในการการปิดเป่าโรคต่างๆ การกวาดยาเด็ก รักษาโรคเรื้อม งูสวัด ฯลฯ

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การรักษาจะเป็นการรักษาตามอาการของโรค เช่นการรักษาโรคงูสวัด ด้วย “เสลดพังพอน” วิธีการก็ง่ายๆ เพียงนำใบเสลดพังพอนสดๆ ๑๕ - ๓๐ ใบตำให้แหลก แล้วผสมเข้ากับเหล้าโรง ๒๘ ดีกรี ใช้พอกตามตุ่มของโรคงูสวัดให้ทั่ววันละ ๒ - ๓ ครั้งติดต่อกันเป็นประจำ ต่อมาให้ใช้ใบสดของเสลดพังพอนประมาณ ๑๕ - ๒๐ ใบเช่นกัน ตำให้แหลกแล้วผสมเข้ากับน้ำข้าวข้าวประมาณครึ่งถ้วยชา ต้มเป็นประจำวันละ ๒ ครั้งก่อนอาหารเพื่อเป็นการขับพิษ หรือนำใบเสลดพังพอนสด ๑๐ - ๑๕ ใบนำมาล้างให้สะอาดใส่ลงในครกตำยาตำให้ละเอียด จากนั้นต้กลองภาชนะที่สะอาดและเติมเหล้าขาว หรือแอลกอฮอล์ให้พอท่วม ปิดฝาให้มิดชิด ตั้งทิ้งไว้เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ หมั่นคนยาทุกวัน เมื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้วให้กรองเอากากออกและเก็บน้ำใส่ภาชนะที่สะอาด วิธีใช้ให้นำน้ำยามาทาบริเวณที่ปวดบวม หรือใช้กากพอกลงบนตุ่มที่เกิดโรคงูสวัดร่วม หากต้องการใช้เป็นยาภายนอกเพื่อรักษาโรคงูสวัดให้ทาบริเวณที่เป็นวันละ ๔ - ๕ ครั้ง

นอกจากนี้ยังรักษาโรคเรื้อม ผี โรคทางผิวหนัง กวาดยาเด็ก เป่าคอ ฯลฯ

วัตถุดิบ/อุปกรณ์

- อุปกรณ์บดยา
- สมุนไพรต่างๆ
- น้ำเปล่า

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา แพทย์แผนไทย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ยาสมุนไพร

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น แม่สีจำเนียร รักชม

ที่อยู่ วัดนาห้วย หมู่ที่ ๓ บ้านนาห้วย ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้รับการสืบทอดมาจากผู้มีความรู้ในวัดนาห้วย ได้รับความรู้มาจากเจ้าอาวาสองค์ก่อน และได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ และข้อมูลอื่นๆ จากสถานที่ต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกเขตพื้นที่วัดนาห้วย นำความรู้ที่ได้มาคิดค้นหาวิธีการปรุงยา ลองผิดลองถูกมาหลายวิธี จนปัจจุบันทั้งยาลม ยาหอม มีชื่อเสียงไปไกลในหลายพื้นที่

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เป็นการนำสมุนไพรไม่ว่าจะเป็นการบูร พิมเสน ดอกพิกุล พิมเสน อบเชย สะระแหน่ ชะเอมเทศ กฤษณา เมนทอล ฯลฯ มาผสมรวมกัน ทำตามสูตรที่มี หรือที่คิดค้นขึ้นมาตามลักษณะเฉพาะของที่นั้นๆ ที่มีสมุนไพรหลายชนิด คิดค้นมาเป็นสมุนไพรหลายอย่างได้แก่ ยาหอมรัตน วัดนาห้วย ยาธาตุ ยากล่อมนางนอน น้ำมันสมุนไพร ยาหม่อง ยาหม่องน้ำ ยาอมสมุนไพร พิมเสนน้ำ

สรรพคุณของยาแต่ละชนิด

ยาหอมรัตน วัดนาห้วย : แก้ลมวิงเวียน มีดหน้า ตาลาย ใจสั่น อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ และเป็นยาบำรุงหัวใจให้สดชื่น เป็นลมปางง ใช้น้ำขิงเป็นกระสายยา เจ็บคอเนื่องจากหวัด ใช้มะนาวกวาดคอหรือสูราก็ได้

ยากล่อมนางนอน : มีรสชาติเปรี้ยวหวานและขม แกกษัย ๕ จำพวก แก้โรคมุตกิต มุตฆาต ผอมแห้งแรงน้อยและระดูขาว เป็นลมปากเบี้ยว แก้ระดูขาวขาดคราว เช่น เคยมีมาหลายๆ แต่กลับไม่มาตามปกติ เลือดคั่งค้าง ปวดกระบวนเหน็บและเจ็บท้องน้อย ประจำเดือนเดือนเดินไม่สะดวก ทำให้อ่อนเพลียละเอียดใจ เช่น เคยมีมา ๓ วัน แล้วมีมา ๒ วัน หรือมีกะปริบกะปรอยไม่ปกติ ยานี้สามารถแก้ไขให้มีตามเดิม แก้ท้องขึ้น ท้องเฟ้อเรอเหม็นเปรี้ยว และเมื่อยขบทุกประการ รับประทานยานี้เจริญอาหาร และช่วยย่อยอาหาร

ยาธาตุรัตนโลกิตวัดนาห้วย : เป็นยาบำรุงธาตุ แก้ปวดท้อง แน่น จุกเสียด ท้องขึ้น ท้องเฟ้อ เรอเหม็นเปรี้ยว กรดไหลย้อน แก้ธาตุพิการอาหารไม่ย่อย ทำพิษผิดสำแดง เกิดอาการถ่ายอย่างแรง จนกลายเป็นบิดมูกเลือด ร่างกายอ่อนเพลีย ปวดเมื่อย ยานี้จะช่วยกระจายกองลม ทำให้เลือดเป็นปกติ แก้ระดูเป็นพิษใจคอหงุดหงิด ปวดพิษประจำเดือน เจ็บท้องและปวดหน้าขา ปวดข้อกระดูกตัวเย็นชา

น้ำมันสมุนไพร : แก้วเคล็ด ขัด ยอก ฟกซ้ำ แก้วเส้นเอ็นพิการ นวดสมานกระดูกที่แตกและหัก แก้วไฟไหม้ น้ำร้อนลวก แก้วคันตามตัว

ยาหม่องศรีรัตนวัดนาห้วย : ใช้ทานวดแก้วเคล็ด ขัดยอก ข้ำบวม แมลงมีพิษกัดต่อย จุกเสียดแน่นท้อง เป็นหวัด คัดจมูก สูดดมได้ อาการดังกล่าวจะหายไป และยานี้ยังผสมน้ำมันมนต์คุณพระอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมียาหม่องน้ำ พิมเสนน้ำที่ทางวัดได้คิดค้นขึ้นมาอีกด้วย

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศิลปกรรม (ศิลปะประดิษฐ์)

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ดอกกุหลาบ พวงมาลัยสบู่หอม

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายมนัส พุ่มซ้อน

ที่อยู่ หมู่ที่ ๑ บ้านเกาะคู ตำบลปรามบุรี อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

เนื่องจากตนเองพิการ ไม่สามารถทำงานหนักๆ ที่ใช้กำลังได้ จึงได้คิดหาวิธีการที่จะสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ด้วยการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตจนไปพบกับสินค้าโอท็อปของตำบลฯ หนึ่ง มีการทำพวงมาลัย ดอกไม้ จากสบู่ดินหอม จึงเข้าไปศึกษาวิธีการทำ แล้วนำมาดัดแปลงให้เป็นรูปแบบของตนเอง จนปัจจุบันสามารถเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการทำดอกกุหลาบ พวงมาลัยสบู่หอม สอนตั้งแต่เริ่มต้น สอนจนกว่าจะเป็นรูปร่าง และสามารถนำไปขายสร้างรายได้ให้กับตนเองได้

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การทำผลิตภัณฑ์จากสบู่หอมจะต้องใช้ความอดทน และมีความชอบ ความสนใจ เพราะเริ่มต้นอาจจะต้องใช้เวลา ต้องลองผิดลองถูก กว่าจะมีรูปแบบที่สวยงามต้องใช้เวลาจากสบู่เป็นสบู่ดอกไม้ สบู่ก้อนเป็นวัตถุดิบสำคัญต้องเตรียมการไว้ก่อนผสม เช่น กาว สี และหัวเขื่อน้ำมันหอม

เริ่มทำ "สไลด์ บด ทูบ และเขื่อนน้ำมัน ๘-๑๒ ชั่วโมง ต่อมาทำให้สบู่ได้รับอุณหภูมิสม่ำเสมอ ด้วยการต้มแล้วคนให้ทั่ว ประหนึ่งกวนสาคุบวช ถ้าจะให้ดีควรใช้เครื่องไฟฟ้าเพราะจะทำให้ระดับความร้อนคงที่ได้ดีกว่า กวนสบู่ให้เหลวรวมตัวกัน เมื่อได้ที่แล้วสบู่จะสุก และมีสีเหลืองนิตนิต ต่อมานำกาวลาเท็กซ์เทใส่รวม แล้วคนให้สบู่กาวเป็นเนื้อเดียวกัน ต่อมาปล่อยทิ้งไว้ให้เย็น แล้วใช้แบ่งข้าวโพด หรือแบ่งมันสำปะหลังก็ได้ โรยเนื้อสบู่ เพื่อป้องกันสบู่ติดมือ แล้วนำเนื้อสบู่เพื่อบีบน้ำออก จนกว่าสบู่จะเป็นก้อนชิ้นเหลว สามารถปั้น ดัด ปรับ แต่ง ได้ดีจึงนำประดิษฐ์เป็นรูปลักษณะ เช่น ดอกกุหลาบ ดอกรัก ดอกมะลิ ส่วนเรื่องสีใช้ได้ตามต้องการ ประเภทสีที่จะนำมาใช้ควรเป็นสีดิน เพราะสีดินปลอดภัยจากสารเคมี"

การที่เราจะประดิษฐ์ดอกไม้จากสบู่ไม่ใช่เรื่องง่ายนักสำหรับคนบางคน มันเป็นเรื่องความอดทน ต้องลองผิดลองถูก ปรับนิดแต่งหน่อย หลายต่อหลายครั้ง เพื่อจะได้นำมาเป็นดอกไม้ประดิษฐ์เป็นดอกไม้สวย ให้เราได้ชม แต่นั่นก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากสำหรับคนที่สนใจและชื่นชอบงานแบบนี้

การผสมแบ่งสบู่ มีวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนการผสมแบ่งดังนี้

อุปกรณ์ที่ใช้ในการผสมแบ่งสบู่

๑. ภาชนะสำหรับใส่แบ่งนวด	๒. มีดบาง
๓. ถ้วยตวง	๔. ถูพลาสติกสำหรับใส่แบ่งสบู่

สัดส่วนการผสมแบ่งสบู่

๑. สบู่สีขาว	๒. ก้อน

๒. กาวลาเท็กซ์	๑/๒	ถ้วยตวง
๓. น้ำสะอาด	๑/๔	ถ้วยตวง
๔. แป้งข้าวโพด	๑ ^๑ / _๒	ถ้วยตวง
๕. ครีมหาผิว		
๖. สีผสมอาหารหรือสีโปสเตอร์		

ขั้นตอนการผสมแป้ง

๑. ใช้มีดบางปาดเนื้อสบูให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ บาง ๆ ทั้ง ๒ ก้อน แล้วนำเนื้อสบูใส่ถุงพลาสติก ใส่น้ำลงไป (ไม่ควรใส่น้ำเกินกว่าที่บอกไว้) ใช้มือบีบขยำนอกถุง เนื้อสบูและน้ำจะรวมเป็นเนื้อเดียวกัน ทิ้งไว้ประมาณ ๓-๕ ชม.

๒. เอาเนื้อสบูออกจากถุงใช้มีดหั่นเนื้อสบูให้เป็นชิ้นบาง ๆ อีกครั้ง แล้วใส่ลงภาชนะที่จะใช้ขนาดแป้ง ใส่น้ำ แป้งข้าวโพดลงไปเคล้ากับเนื้อสบูให้เข้ากัน ใส่กาวลาเท็กซ์ลงไป ใช้ครีมหาผิวทาหม้อ นวดส่วนผสมทั้งหมดให้เข้ากัน นวดไปประมาณ ๑๕ นาที หรือจนกว่าเนื้อแป้งจะเนียน ถ้านวดไปแล้วเนื้อแป้งยังเละก็เติมแป้งข้าวโพดลงไปอีก แล้วนวดต่อไปให้เข้ากัน เก็บแป้งไว้ในถุงพลาสติกอย่าให้โดนลม

๓. เมื่อต้องการให้แป้งมีสี ก็แบ่งแป้งออกจากถุงใส่สีที่ต้องการลงไปนวดกับแป้ง ก็จะได้แป้งที่มีสีตามต้องการ (สีทุกชนิดไม่ต้องนำไปผสมน้ำ)

- ครีมหาผิว ใช้ทามือเพียงเล็กน้อย อย่าใช้มากและไม่ควรนำครีมผสมกับแป้งเพราะจะทำให้แป้งมีลักษณะเหนียว นำมาใช้ปั้นไม่ได้

- สามารถใช้แป้งมันสำหรับแทนแป้งข้าวโพดได้

ขั้นตอนปั้นกุหลาบแรกแย้ม

๑. แป้ง แป้งผสมด้วยแป้งสีขาว ให้สีอ่อนลง ปั้นเม็ดกลมสี่เหลี่ยมเล็ก ๒ เม็ด, สีอ่อนใหญ่ ๓ เม็ด วางเรียงบนถุงพลาสติก นำถุงอีกใบปิดทับ กดแป้งให้แบนติดกับถุง ใช้เครื่องมือปาดให้เป็นรูปกลีบกุหลาบ

๒. นำตุ้มกลีบกุหลาบเข้ากลีบชั้นที่ ๑ นำกลีบกุหลาบเล็ก ๒ กลีบ เข้ากลีบให้ปิดตุ้ม จับให้แบนติดกัน

๓. นำกลีบใหญ่ ๓ กลีบ เข้าชั้นที่ ๒ ให้สูงกว่ากลีบชั้นแรกเล็กน้อย จับแต่งปลายกลีบให้ม้วนเล็กน้อย ให้ดูอ่อนไหวเหมือนของจริง

๔. นำกลีบเลี้ยงติดโคนกลีบ นำแป้งสีขาวปั้นเป็นกระเปาะ และก้าน แห้งแล้วเข้าไป ติดฟลอร่าเทปเขียว

ขั้นตอนปั้นกุหลาบแย้ม

๑. ปั้นเม็ดกลม ๕ เม็ด นำแป้งสีขาวผสมให้สีอ่อนลง ปั้นเม็ดกลมขนาดใหญ่ขึ้นเล็กน้อย ๕ เม็ด

๒. กลีบสี่เหลี่ยมเล็กสุด เข้ากลีบชั้นแรก ๒ กลีบ หุ้มตุ้มกุหลาบให้มิด กลีบสี่เหลี่ยมอีก ๓ กลีบ เข้าชั้นที่ ๒ ให้กลีบคล้องกัน ๓ กลีบ สูงกว่ากลีบชั้นที่ ๑ เล็กน้อย กดให้แน่น

๓. นำแป้งสีอ่อนเข้ากลีบชั้นที่สาม ๕ กลีบ แต่งให้อ่อนหวาน

๔. กลีบเลี้ยงติดโคนกลีบ นำแป้งสีขาวหุ้มโคนกลีบปั้นเป็นกระเปาะ และก้าน แห้งแล้วเข้าไป ติดฟลอร่าเทปเขียว

ขั้นตอนปั้นกุหลาบบาน

๑. แป้งแป้ง ๓ ระยะ - เข้ม กลาง อ่อน - ปั้นเม็ดกลมเรียงบนถุงพลาสติก แป้งสีเข้ม ปั้นเม็ดเล็ก ๑๐ เม็ด, สีกลาง ปั้นเม็ดกลาง ๕ เม็ด, สีอ่อนเม็ดใหญ่ ๕ เม็ด นำถุงพลาสติกอีกใบปิดทับบนแป้ง กดแป้งแบนแนบ ใช้เครื่องมือปาดแป้งให้เหมือนกลีบกุหลาบ

๒. กลีบเล็กเข้ากลีบชั้นในสุด หุ้มตุ้มกุหลาบ ๒ กลีบให้ปิดตุ้ม เข้ากลีบชั้นที่สอง ๓ กลีบ, กลีบชั้นที่สาม ๕ กลีบ ส่งกลีบแต่ละชั้นให้สูงขึ้นเล็กน้อย
๓. เข้ากลีบกลาง ๕ กลีบ กดโคนให้แน่น
๔. เข้ากลีบใหญ่ ๕ กลีบ สับหว่างกับกลีบกลาง แต่งให้อ่อนไหว นำกลีบเลี้ยงมาติด

ขั้นตอนปั้นใบกุหลาบและกลีบ

๑. นำแป้งเซียวขนาดจนวนเนียน ปั้นรูปหยดน้ำ ๓ ขนาด
 - ขนาดใหญ่ = ใบยอด ๑ เม็ด
 - ขนาดกลาง = ใบรองจากยอด ๒ เม็ด
 - ขนาดเล็ก = ใบชั้นล่างสุด ๒ เม็ด
๒. กดให้แบนพับพิมพ์ใบ เป็นรูปใบกุหลาบ แกะวางในถุงพลาสติก
๓. ขอบใบกุหลาบจะหยักแหลม ใช้กรรไกรตัดขอบใบให้หยักรอบใบ
๔. ใช้เครื่องมือปลายแหลมคลึงขอบใบให้พลิ้ว
๕. ลวดเล็กพันฟลอร่าเทป พันก้านใบ ยาว๔นิ้ว วางกลางใบ บีบแป้งให้หุ้มลวดช่วงใบ ตกแต่ง
๖. ใช้ฟูกันจุ่มสีแดง ระบายตกแต่งขอบใบ เมื่อใบแห้งสนิท มาเข้าซ่อ
 - ใบใหญ่สุดอยู่บน ๑ ใบ
 - รองลงมาเป็นใบกลาง ๒ใบ, เล็ก ๒ ใบ เว้นช่วงเล็กน้อย
๗. กุหลาบมีกลีบเลี้ยง ๕ กลีบ นำแป้งเซียวขนาดปั้นรูปทรงเรียวยาวปลายแหลม ๕ กลีบ, วางเรียงบนถุงพลาสติก นำถุงอีกใบปิดทับ กดแบน ให้เรียบบาง
๘. ใช้กรรไกรตัดแต่งกลีบเลี้ยงให้ได้รูป ตัดแต่งให้เป็นหยัก แต่งให้อ่อนหวานเหมือนกลีบเลี้ยงจริง ใช้ถุงพลาสติกคลุมเตรียมเข้าดอก

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศิลปกรรม (ศิลปะประดิษฐ์)

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น พวงมาลัยดอกไม้สด จัดดอกไม้สด แห่ง

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายมนตรี – นางดวงเดือน กลั่นสกุล

ที่อยู่ บ้านหนองคราม หมู่ที่ ๒ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

สืบเนื่องมาจากที่บ้านปลูกดอกไม้หลายชนิด เช่น ดาวเรือง ดอกกรัก ดอกพุด ใบพุด เพื่อส่งออกไปยังสถานที่ต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ แต่สมัยก่อนราคาดอกไม้ถูกมาก เพราะมีคนนิยมปลูกกันมาก จึงช่วยกันคิดหาวิธีการเพิ่มมูลค่าของดอกไม้ ด้วยการนำดอกไม้มาเข้าช่อเป็นกำๆ นำมาร้อยเป็นพวงมาลัย ทำให้ขายดีจนดอกไม้ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ จึงได้ส่งดอกไม้หลายชนิดจากปากคลองตลาด มีทั้งดอกไม้ของไทยและดอกไม้เมืองนอก เพื่อนำมารวมเป็นกำ ขายเป็นช่อ เป็นดอก รวมไปถึงการจัดพวงมาลา จัดแจกัน ทำช่อดอกไม้รับปริญญา ช่อดอกไม้ในโอกาสต่างๆ จัดดอกไม้สดแบบต่างๆ จัดดอกไม้งานแต่ง งานมงคลต่างๆ นอกจากนี้ที่ร้านยังมีอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับจัดดอกไม้สดอีกด้วย

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การจัดดอกไม้นี้ นอกจากชื่นชอบดอกไม้แล้ว ควรรู้จักชนิดของดอกไม้ให้หลากหลาย รู้รายละเอียด รู้คุณสมบัติว่าดอกไม้แต่ละชนิดเป็นอย่างไร มีอายุเก็บได้นานเท่าไร สามารถนำมาจัดเป็นรูปแบบใดได้บ้าง สิ่งสำคัญ ต้องสามารถคำนวณปริมาณดอกไม้ได้ว่า เมื่อจัดออกมาแล้วจะได้ประมาณกี่ช่อ กี่แจกัน เป็นต้น นอกจากนี้คุณสมบัติเหล่านี้ ผู้จัดดอกไม้ที่ดี ควรมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดได้นาน ไม่ควรใจร้อน เพื่อให้ดอกไม้ที่ปักออกมาสวยงาม เวลาจัดไม่ควรหวงดอกไม้ อีกทั้งควรปักดอกไม้ลงบนภาชนะให้ได้สัดส่วน สมดุล โดยไม่ข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง สิ่งสำคัญ หมั่นฝึกฝนฝีมืออยู่เสมอ สำหรับอุปกรณ์ และประเภทของดอกไม้ที่จัด จะแตกต่างกันไปตามรูปแบบ ตัวอย่างเช่น จัดดอกไม้บนโพเดียม อุปกรณ์จะประกอบไปด้วยดอกไม้ ใบเฟิร์น ใบไม้ลักษณะโปร่ง โอเอซิสลักษณะคล้ายก้อนโฟม มีสีเขียว ก่อนนำไปจุ่มน้ำ สามารถยืดอายุดอกไม้ได้นานหลายวันใช้สำหรับปักดอกไม้สด กรรไกร มีด ส่วนรูปแบบอื่น อาจมี คีม ลวด ริปปิ้น โบว์ เชือกฟาง ไม้เสียบ สก๊อตเทป ซุ้มโค้ง พวงหรีด รวมถึงแจกันทรงต่างๆ

สำหรับหลักการตั้งราคาดอกไม้ ดอกไม้ ๑ ช่อ มีต้นทุนค่าแรง ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ค่าวัสดุ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ถ้าไม่ตั้งราคาเช่นนี้จะขาดทุน เนื่องจากดอกไม้มีค่าเสื่อมสูง หากคำนวณต้นทุนดอกไม้ กับปริมาณที่จัดออกมาได้อย่างลงตัว ก็จะกำไรดี “แต่ละวันต้นทุนที่ตายตัวคือ ปริมาณดอกไม้ที่ซื้อ ค่าเช่าสถานที่ และคุณภาพวัสดุที่ใช้ แต่เนื่องจากดอกไม้มีค่าเสื่อมสูง ดอกไม้แต่ละกำที่ซื้อมาอาจใช้ไม่ได้ทุกดอก อีกทั้งรูปแบบการจัดไม่ตายตัว ฉะนั้น ถ้าไม่คิดค่าใช้จ่ายเพิ่ม จะทำให้ไม่ได้กำไร และไม่คุ้มค่าเหนื่อย ตัวอย่างราคาดอกไม้ที่จัดตามท้องตลาด ถ้าจัดในแจกันทรงสูง ราคาเฉลี่ย ๓๐๐-๕๐๐ บาท ช่อดอกไม้เริ่มต้นที่ ๓๐๐ บาท พวงหรีด ๖๐๐ บาทขึ้นไป

เทคนิคการเลือกชนิดดอกไม้ หากเจ้าของร้านอยากเรียกราคาสูง ควรนำดอกไม้แปลกๆ สีฉูดฉาด หลากหลาย หรือดอกไม้เมืองนอก เช่น ดอกลิลลี่ ดอกคาร์เนชั่น ดอกเยอร์ปี่รา ดอกเดซี่ ดอกมัม ดอก

กุหลาบ ดอกเรณูนาคูส ดอกทานตะวัน ดอกไลเซนทิส ใบชานาคู มาจัดตกแต่ง แต่อย่างไรก็ตาม อย่ามองข้ามดอกไม้ท้องถิ่น เนื่องจากสามารถนำมาประยุกต์จัดร่วมกันได้ “ชนิดดอกไม้ที่นำมาจัด ปัจจัยหลักขึ้นอยู่กับทำเล ราคา รสนิยมลูกค้า เพศ อายุ สำหรับคนต่างจังหวัดนิยมดอกไม้สีสดฉูดฉาด คนกรุงเทพฯ นิยมดอกไม้สีหวาน เรียบ แต่ในฐานะคนจัดดอกไม้ ต้องสามารถประยุกต์นำดอกไม้ทุกชนิดมาจัดได้หมด”

สำหรับความหมายของรูปแบบดอกไม้ที่จัด การจัดดอกไม้ในแจกันทรงเตี้ย และกระเช้า หมายถึงว่า ลูกค้าต้องการนำไปแสดงความยินดี เช่น เปิดร้าน หรือตั้งในห้องรับแขก วางบนโต๊ะอาหาร วางบนโต๊ะสำนักงาน ฉะนั้น เจ้าของร้านควรจัดแบบเน้นโชว์ความสวยงามของดอกไม้ ต่อมาคือ แจกันทรงสูง ใช้แสดงความยินดี ใช้ไหว้พระสงฆ์ ส่วนช่อดอกไม้ ใช้เยี่ยมคนป่วย เพื่อนเจ้าสาว หรือใช้ในงานมงคล ดังนั้น ควรเลือกสีสดใส

สำหรับราคาดอกไม้ ที่จำหน่ายในท้องตลาด จากการสำรวจพบว่า ราคาจะขึ้น-ลง ตามช่วงเทศกาลมากกว่าฤดูกาล เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยสามารถปลูกดอกไม้เองทางภาคเหนือ จึงทำให้ลดการนำเข้าจากต่างประเทศ

การเป็นเจ้าของร้านดอกไม้ที่ดี ควรมีความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ไม่หลอกลวง ควรตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ บริการด้วยอัธยาศัยที่ดี และรับฟังคำติชมจากลูกค้า เพื่อปรับปรุง และพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศิลปกรรม (ศิลปะประดิษฐ์)

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น งานใบตอง งานบายสี จัดดอกไม้สด แห่ง

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางสมพร นุชพรรณ

ที่อยู่ บ้านนาห้วย หมู่ที่ ๓ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

เป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในเรื่องของการทำงานฝีมือที่เกี่ยวกับใบตอง เช่นงานบายสี กระจกแบบต่างๆ งานแกะสลัก เป็นสิ่งที่ต้องพบเจอตั้งแต่เด็กๆ ถูกปลูกฝังให้เรียนรู้งานศิลปะ และเกิดความชื่นชอบโดยไม่รู้ตัว นอกจากงานข้างต้นยังมีความสนใจในเรื่องของดอกไม้ เวลาว่างชอบเอาดอกไม้หลายชนิด มาลองจัดดูตามที่เรชอบ เคยอาสาช่วยจัดดอกไม้งานแต่งงานเพื่อนบ้านจนสวยถูกใจหลายๆ คนชอบในฝีมือ จึงเกิดความคิดที่จะขยายต่อเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว จากเดิมที่เคยทำแบบเดิมๆ ก็ไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เรียนรู้แบบใหม่ๆ จากผู้สอนท่านอื่นบ้าง อ่านตำราบ้าง ดูจากอินเทอร์เน็ตบ้าง แล้วนำสิ่งเหล่านั้นมารวมกัน ดัดแปลงจนเกิดเป็นสิ่งใหม่ รูปแบบใหม่ จนปัจจุบันได้เป็นวิทยากรสอนความรู้ สิ่งทีรู้ให้กับคนรุ่นหลังได้ศึกษา ได้ลงมือปฏิบัติ จนผลงานเป็นที่ปรากฏไปยังหลายอำเภอ ปัจจุบันมาเอาดีทางด้านการจัดดอกไม้ ส่วนงานใบตอง งานบายสี ได้ส่งต่อภูมิปัญญานี้ให้กับบุตรหลานรับต่อไป

รายละเอียดของภูมิปัญญา

งานศิลปะนี้ต้องมีใจรัก มีความอดทน ต้องรู้จักดอกไม้ให้หลากหลาย รู้รายละเอียดของดอกไม้ รู้คุณสมบัติว่าดอกไม้แต่ละชนิดเป็นอย่างไร นำมาจัดเป็นรูปแบบใดได้บ้าง ผู้จัดดอกไม้ที่ดี ควรมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดได้นาน ไม่ควรใจร้อน เพื่อให้ดอกไม้ที่ปักออกมาสวยงาม เวลาจัดไม่ควรหวงดอกไม้ อีกทั้งควรปักดอกไม้ลงบนภาชนะให้ได้สัดส่วน สมดุล โดยไม่ข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง สิ่งสำคัญ หมั่นฝึกฝนฝีมืออยู่เสมอ สำหรับอุปกรณ์ และประเภทของดอกไม้ที่จัด จะแตกต่างกันไปตามรูปแบบ ตัวอย่างเช่น จัดดอกไม้บนโพเดียม อุปกรณ์จะประกอบไปด้วย ดอกไม้ ใบเฟิร์น ใบไม้ลักษณะโปร่ง โอเอซีลักษณะคล้ายก้อนโฟม มีสีเขียว ก่อนใช้น้ำไปจุ่มน้ำ สามารถยืดอายุดอกไม้ได้นานหลายวันใช้สำหรับปักดอกไม้สด กรรไกร มีด ส่วนรูปแบบอื่น อาจมี คิม ลวด ริบบิ้น โบว์ เชือกฟาง ไม้เสียบ สก๊อตเทป คุ้มน้เค็ง พวงหรีด รวมถึงแจกันทรงต่างๆ

สำหรับราคาการจัดดอกไม้แต่ละครั้ง ไม่ได้เรียกมากมาย เพราะส่วนใหญ่เจ้าภาพจะเป็นคนกำหนดดอกไม้เอง ว่าต้องการดอกไม้แบบไหน สีอะไร แต่เราจะบอกทุกครั้งว่าดอกไม้ไหนราคาแพง ดอกไหนราคาถูก ถ้าต้องการดอกไม้้นอกก็ราคาจะสูงหน่อย และราคาจะขึ้น-ลง ตามช่วงเทศกาล มากกว่าฤดูกาล ส่วนใหญ่จะรับจัดดอกไม้ในหมู่บ้าน ซึ่งค่าแรงบางงานก็ไม่รับ แต่คิดค่าดอกไม้ ค่าน้ำมันรถเพียงอย่างเดียว ถือว่าช่วยกันไป บางงานที่มากหน่อย ก็เหมาๆ กันไป ประมาณ ๕๐๐ - ๒,๐๐๐ บาท

การที่เรารับงานจัดดอกไม้มาแล้ว ถึงแม้ว่าจะไม่เรียกค่าใช้จ่าย เราก็ควรมีความซื่อสัตย์ ไม่หลอกลวง ควรตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบ มีอหยาศัยที่ดี และรับฟังคำติชม เพื่อปรับปรุง และพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา หัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น พวงมโหตร

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสมบูรณ์ เหมาะเจาะ

ที่อยู่ บ้านหนองคราม หมู่ที่ ๒ ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

เป็นภูมิปัญญาที่เรียนรู้มาจากคนเก่าแก่ในหมู่บ้าน ท่านต้องการคนสืบทอดต่อ ไม่อยากให้หายไปจากที่นี่ ส่วนตัวมีความชื่นชอบในงานศิลปะ มีฝีมือในการผูกผ้า ซึ่งเรียนรู้โดยอาจารย์ที่สอนอยู่ในโรงเรียนเมืองปราณบุรี ก็เลยชื่นชอบงานด้านนี้ แต่เป็นที่น่าเสียดาย เพราะไม่มีใครสืบทอดต่อ เพราะการทำพวงมโหตรเป็นงานที่เกี่ยวกับกระดาษ ใช้เวลาในการประดิษฐ์นาน บางทีก็หลายวัน ประกอบอายุที่มากขึ้นงานจึงล่าช้า ไม่มีใครช่วย แต่ก็ยังมีใจรักงานนี้ จึงได้ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ได้ฟรี และมีคุณครูในโรงเรียนมาเชิญให้เป็นวิทยากรเพื่อสอนนักเรียน ใครที่ชอบก็สานต่อ ใครไม่ชอบก็จบ ในปัจจุบันหาคนที่ทำยาก แต่ก็พยายามเรียนรู้ พยายามสอนคนอื่นต่อไป

รายละเอียดของภูมิปัญญา

พวงมโหตรเป็นงานศิลปะที่ทำมาจากกระดาษ ทุกชิ้นต้องใช้ความประณีต ใช้ฝีมือทุกขั้นตอนวิธีการทำก็ไม่ยากอย่างที่คิด ถ้าใครชอบก็ทำตามได้เลย

อุปกรณ์ในการทำพวงมโหตร

๑. กระดาษว่าว สีต่างๆ อย่างน้อย ๓ สี
๒. ด้าย หรือ เชือกสายป่านว่าว สียาวประมาณ ๑ ฟุต
๓. กระดาษแข็งรูปวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ ๑ นิ้ว เจาะรูตรงกลางร้อยด้าย
๔. กรรไกรตัดกระดาษ

วิธีการทำ

๑. ขั้นตอนแรกต้องตัดกระดาษว่าวออกเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสก่อน เอาสีละ ๑ แผ่น ๓ สี ก็ ๓ แผ่น ถ้าต้องการพวงมโหตรขนาดใหญ่ก็ต้องใช้กระดาษที่ใหญ่ขึ้น
๒. ต่อไปก็พับกระดาษที่ตัดไว้ให้เป็นสามเหลี่ยม แล้วพับครึ่งสามเหลี่ยมนั้นต่ออีก ๒ ครั้ง
๓. คราวนี้หมุนยอดสามเหลี่ยมเอาด้านสั้น(ด้านที่เปิดไม่ได้) ไปไว้ทางขวามือ แล้วพับสั้นทับเข้าไปจนดูคล้ายสามเหลี่ยม ๒ รูปซ้อนทับกันอยู่(ระวังพับผิดด้าน)
๔. ต่อไปก็ใช้กรรไกรตัดกระดาษสามเหลี่ยมนั้นสลับฟันปลา โดยตัดจากยอดบนลงล่างจนเกือบถึงชายด้านล่าง ให้มีระยะห่างเท่าๆกัน ตัดให้ลึกจนเกือบขาดได้เลยคะ ทำทั้ง ๓ แผ่นเลย(ระวังตัดขาดนะ)
๕. เมื่อตัดกระดาษครบแล้วก็คลี่กระดาษออกเป็นรูปสี่เหลี่ยม แล้วนำทั้ง ๓ แผ่นมาวางซ้อนกัน
๖. ใช้ปลายกรรไกรเจาะรูกลางแผ่นกระดาษทั้งสามเพื่อร้อยด้าย อย่าลืมเจาะรูกระดาษแข็งรูปวงกลมรองด้านในก่อน จากนั้นจึงร้อยด้าย
๗. ใช้มือจับแต่งให้กระดาษที่ซ้อนกันอยู่นั้นให้เป็นทรงจอมแห แล้วจับด้ายที่โผล่ขึ้นมาด้านบนสะบัดแรงๆ สี ห้า ครั้งก็จะได้พวงมโหตรที่สวยงามแล้ว

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา เกษตรกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสมาน ทิพนตร

ที่อยู่ ๒๗/๒ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

อาชีพทำไร่ ทำนา ทำสวนเป็นอาชีพที่ทำกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย มีกินมีใช้ก็เพราะอาชีพนี้ เมื่อพ่อแม่ยกที่ดินให้ ก็ทำกันมาตลอด คิดว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพสุจริต ถึงแม้รายได้จะไม่มากมายเท่าไร แต่ก็พออยู่ได้ เหลือยังแบ่งปันให้กับผู้อื่นได้ เราภูมิใจ และมีความสุขในการทำงานนี้ ทำไปเรื่อยๆ เหนื่อยก็หยุดพัก เพราะเราเป็นเจ้านายตัวเอง ไม่เป็นลูกน้องใคร อยากจะปลูกอยากจะทำอะไรก็สามารถทำได้เลย(ถ้ามีเงินพอ) คิดจะส่งต่ออาชีพนี้ไปให้ลูกหลานได้ทำต่อไป

รายละเอียดของภูมิปัญญา

เริ่มจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เช่น อ้อย มันสำปะหลัง สับปะรด ต่อมาก็ปลูกมะม่วง บนพื้นที่ ๑๒ ไร่ ปลูกได้ประมาณ ๕๐๐ ต้น แรกๆ ก็รายได้ดี แต่ในพื้นที่มีคนปลูกกันมาก ต่อมาจึงมีความคิดว่า ถ้าปลูกพืชอย่างเดียว/ชนิดเดียว คงไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนแน่ จึงเริ่มเปลี่ยนวิธีคิด จากปลูกพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการปลูกแบบผสมผสาน หาพืชชนิดอื่นมาปลูกร่วมกับมะม่วง เช่น มะปรางหวาน มะยงชิด

ปี พ.ศ.๒๕๕๒ ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพ่อหลวง แต่ยังไม่นำมาใช้ เนื่องจากยังไม่มีเวลาเข้ามาพิจารณา ประกอบกับพื้นที่ที่มีอยู่ใช้ปลูกมะม่วงเกือบทั้งหมด

ในปี พ.ศ.๒๕๕๖ มะม่วงที่ปลูกไว้ เริ่มตายลง เนื่องจากเกิดภัยแล้ง จึงได้หันมาปลูกขนุน พริก มะละกอ โดยอาศัยหลักการที่ว่า “ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก” เหลือจึงนำไปขาย

ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เริ่มนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพ โดยเริ่มจากการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน มีการปลูกผักสวนครัวในกระถาง มีการปรับปรุงดินเพื่อการเพาะปลูก เริ่มเรียนรู้การเลี้ยงหมูเนื้อ การเลี้ยงแพะ การเลี้ยงปลาน้ำจืดในกระชัง การทำน้ำยาอเนกประสงค์

ปี พ.ศ.๒๕๕๘ กลับมาฟื้นฟูมะม่วงอีกครั้ง โดยปลูกร่วมกับสับปะรด พริกไทย เพิ่มเติมการทำเกษตรอินทรีย์ และในปีนี้ได้มีโอกาสสาธิตการปลูกมะนาวในบ่อซีเมนต์ และสาธิตการทำปุ๋ยสำหรับฉีดพ่นทางใบแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน

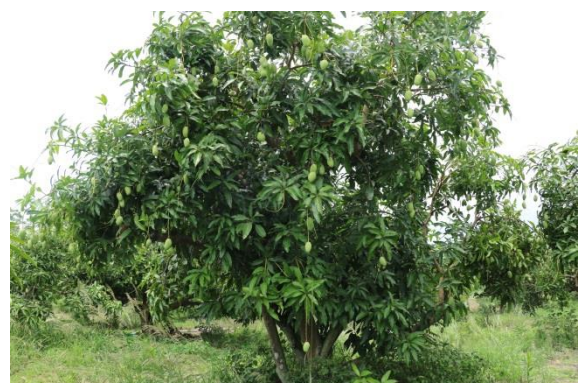
ปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีการเรียนรู้เพิ่มเติม คือการทำเชื้อรากำจัดศัตรูพืช มีการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัจจุบันก็ยังประกอบอาชีพเกษตรกรเหมือนเดิม แต่จะมีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมขึ้นไปเรื่อยๆ มีการพัฒนาทั้งตนเอง และพืช ผัก ผลไม้อย่างต่อเนื่อง มีการทำปุ๋ยใช้เอง มีการผลิตมะม่วงนอกฤดู มีการขยายพื้นที่การปลูกมะม่วง โดยเน้นสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการ มีการขยายพันธุ์มะม่วง และพืชชนิดอื่นที่เป็นสายพันธุ์ที่ดี มีคุณภาพ เพื่อไว้จำหน่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจ มีการปรับปรุงพื้นที่เพาะปลูกอย่างต่อเนื่อง จนมีหน่วยงานต่าง สถานที่ราชการ เอกชน ประชาชนที่สนใจเข้าศึกษาดูงานเป็นอย่างมาก และยังเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ไปสู่เกษตรกรและบุคคลที่สนใจทั่วไปได้ ซึ่งจะมีทั้งการบรรยาย การลงมือปฏิบัติ ตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงการจัดการผลผลิต คือสิ้นสุดกระบวนการ

ตัวอย่างผลงานและการฝึกอบรม

- ปี ๒๕๒๕ ผ่านการอบรม “เกษตรกรหมู่บ้านในฐานะผู้นำทางการเกษตรของหมู่บ้าน”
- ปี ๒๕๔๑ ผ่านการอบรม “การขยายพันธุ์พืช” จาก กศน.ปราณบุรี
ได้รับรางวัลที่ ๓ ในการประกวดชมพู่ทูลเกล้า
ได้รับรางวัลที่ ๑ ในการประกวดผลงานสถาบันเกษตรกรดีเด่น ระดับจังหวัด
- ปี ๒๕๔๓ เป็นอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่น ด้านการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน
- ปี ๒๕๔๕ ผ่านการอบรม “การพัฒนาหลักสูตรสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียง รุ่น ๓๗
- ปี ๒๕๔๙ ผ่านการอบรม “เทคนิคการเป็นวิทยากร” โครงการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร
- ปี ๒๕๕๑ ได้รับโล่เกียรตินิยม สาขา มะม่วง
- ปี ๒๕๕๒ ผ่านการอบรม “พัฒนาเกษตรกรผู้นำ”
- ปี ๒๕๕๓ ผ่านการอบรม “หลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง”
- ปี ๒๕๖๑ ได้รับรางวัล “หมอดินอาสาดีเด่น อำเภอปราณบุรี”
ได้รับรางวัล “สิ่งทอง” ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนดีเด่นจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตัวอย่างผลงาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา โภชนาการ

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น น้ำตาลมะพร้าว มะพร้าวสด

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสุชาติ ผิวขำ

ที่อยู่ ๒๖/๒ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

เป็นอาชีพที่พ่อแม่ ทำกันมาก่อน ช่วยกันทำมาตั้งแต่ยังเด็ก ปัจจุบันพ่อแม่มีอายุมาก ไม่มีแรงที่จะปีนต้นมะพร้าวแล้ว จึงได้ผันตัวเองมาทำหน้าที่นี้แทนจนถึงปัจจุบัน ตอนแรกไม่คิดว่าจะทำ เพราะคิดว่ารายได้ไม่คุ้มกับแรงที่ลงไป ทั้งเหนื่อย ทั้งเสี่ยงกับความสูง แต่ก็ทำเรื่อยมาจนเกิดความชื่นชอบ และสนุกกับมัน ถึงแม้รายได้จะไม่ได้ดีนัก แต่ก็พยายามคิดหาวิธีการเพิ่มรายได้ เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าที่ทำ

รายละเอียดของภูมิปัญญา

ก่อนที่จะทำน้ำตาลจากมะพร้าว เคยทำตาลจากต้นตาลมาก่อน เพราะมีรสชาติที่หอม หวานกว่า แต่เนื่องจากต้นตาลแต่ละต้นมีความสูงมาก ความสามารถในการปีนน้อยลง และไม่ค่อยมีใครปลูก จึงเริ่มหาอยาก จึงคิดหาวิธีการที่จะทำให้ตัดทุบหาง่าย สามารถปลูกได้ และให้ความหวานเหมือนกัน จึงได้ปลูกต้นมะพร้าวเพิ่มในสวนของตนเอง จาก ๑๐ เป็น ๒๐ ต้น เป็น ๑๐๐ ต้น ปลูกทดแทนกันไป พอมะพร้าวโตเต็มที่ ก็นำมาทำน้ำตาลมะพร้าว ดังนี้

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำน้ำตาลมะพร้าว

๑. มีดปาดจั่น หรือมีดปาดตาล เป็นมีดขนาดใหญ่ และคมมาก มักมีปลอกใส่
๒. หินลับมีด เพื่อลับมีดให้คมก่อนนำไปใช้
๓. กระจบกรองตาล ใช้ร่อนน้ำตาลจากจั่น

๔. เชือกฟางสำหรับมัดจั่น

๕. เปลือกไม้พะยอม หรือไม้เคี่ยม ตากแห้ง สับเป็นชิ้นเล็ก ๆ ใช้สำหรับใส่ในกระบอกรองน้ำตาล ก่อนนำไปร่อนน้ำตาลสด เพื่อช่วยป้องกันแบคทีเรีย ที่จะทำให้น้ำตาลบูด ปริมาณที่ใช้จะต้องไม่มาก หรือน้อยเกินไป เพราะถ้าใส่มากเกินไป จะทำให้น้ำตาลฝาดและขม แต่ถ้าใส่น้อยเกินไป ก็จะทำให้น้ำตาลบูด

๖. พะอง เป็นลักษณะคล้ายขันไต้ เพื่อพาดต้นมะพร้าว หรือตาล เพื่อป็นขี้น

๗. ฟืน ใช้เคี้ยวน้ำตาลสด ให้เป็นน้ำตาลปีบ น้ำตาลปึก อาจใช้วัสดุที่มีเช่น ทางมะพร้าว กะลา หรือวัสดุอื่น ๆ เช่นขี้เลื่อย แกลบ

๘. เตาดาล มักก่อด้วยอิฐ ปูน มีลักษณะเป็นแฉก สามารถวางกระทะได้หลาย ใบ ต่อเตา

๙. กระทะเคี้ยวตาล

๑๐. ภาชนะใส่น้ำตาล เช่นปีบ

๑๑. โคน (กง, กระจัง, ลอม, ครอบ) ใช้สำหรับครอบปากกระทะ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำตาลล้น ขณะเคี้ยวตาล โดยทั่วไปมักสานด้วยหวาย รูปทรงกระบอก มีลักษณะคล้ายสุ่ม

๑๒. ไม้วีน้ำตาล (ไม้กระทุ้ง) ใช้วีหรือคนน้ำตาลที่เคี้ยวแล้วให้แห้งเร็วขึ้น

๑๓. กระจังกรองน้ำตาลสด เพื่อกรองเศษผง และเปลือกไม้พะยอมที่ติดอยู่กับน้ำตาล

๑๔. กระจังตักฟองน้ำตาล ใช้สำหรับตักฟองน้ำตาลในขณะที่น้ำตาลเดือด

๑๕. เกรียง ใช้ชูดน้ำตาลออกจากกระทะ

๑๖. แปรง สำหรับล้างกระบอกใส่น้ำตาล

๑๗. โพง คล้ายกระบวย ทำจากเหล็ก สำหรับตักน้ำตาล จากกระทะใบหนึ่งไปยังกระทะอีกใบหนึ่ง

น้ำตาลสด ได้จากจั่น หรือวง หรือก็คือ ช่อดอกของ ต้นมะพร้าว ต้นจาก หรือตาลโตนด สำหรับมะพร้าว จะให้ดอกหรือจั่นเมื่ออายุประมาณ ๓-๔ ปี

การโน้มวงตาล

เมื่อมะพร้าวออกจั่น หรือดอกตูม ชาวสวนจะเริ่มเหนียว วง วงตาล (ที่ยังเป็นดอกตูม) มีลักษณะคล้ายวงข้าง มีกาบหุ้มอยู่ เมื่อดอกเริ่มแก่ กาบหุ้มจะแตกออก ดอกจะเริ่มเปลี่ยนจากดอกอ่อนสีเหลืองเป็นดอกแก่สีเขียว สาเหตุที่ต้องเหนียว วงตาล เนื่องจากปกติวงตาลจะขึ้นฟ้า ทำให้ไม่สามารถนำกระบอกรองน้ำตาลสดได้ จึงต้องเหนียววงให้โน้มลงล่าง ชาวสวนจะเริ่มเหนียววง ในตอนเย็น เนื่องจากตอนเช้าวง จะแข็งและหักง่าย ขณะที่ตอนเย็นวงตาลจะนิ่ม เนื่องจากได้รับความร้อนจากแสงแดดมาทั้งวัน การเหนียววงจะเริ่มทำตั้งแต่ดอกตูม โดยใช้มีดปาดบาง ๆ ที่โคนใต้ท้องวง แล้วใช้มือค่อย ๆ โนมลงมาช้า ๆ ไม่ควรโน้มมากเกินไปเพราะวงอาจหักได้ ทำให้น้ำตาลไม่ไหล ใช้เชือกผูก ให้ค่อนไปทางปลายวง เหนียวไว้กับทางมะพร้าวที่อยู่ต่ำลงไป เพื่อดึงให้วงโน้มปลายลงทีละน้อย จากนั้นจึงค่อย ๆ ผูกวันละน้อย หรือวันเว้นวัน จนกระทั่ง วงโน้มลงจนสามารถปาดได้

เหนียววงตาลให้โน้มลง

ปาดปลายวง

จากนั้น ให้เริ่มปาดปลายวง ที่มีกาบหุ้มอยู่ ให้ปาดทุกวัน จนกระทั่งมีน้ำตาลสดไหลออกมา แต่ถ้าน้ำตาลสดยังไม่ไหล ก็ให้ปาดวงออกไปประมาณ ๑ ใน ๓ เมื่อมีน้ำตาลไหลมากพอ ก็นำกระบอกรองน้ำตาล เพื่อรองน้ำตาล หลังจากนั้น จะต้องปาดวง และเปลี่ยนกระบอกรองตาลทุกวัน วันละ ๒ ครั้ง

การปาดตาล

การขึ้นตาลคือการป็นขึ้นต้นมะพร้าว หรือตาลโตนดเพื่อปาดเอาน้ำตาลสด ก่อนขึ้นตาล สิ่งที่จะต้องเตรียม คือ ต้องลับมีดปาดตาลให้คม เตรียมกระบอกลูก โดยใส่ไม้เคี่ยม หรือไม้พะยอม ที่กันกระบอกลูก เพื่อกันน้ำตาลบูด

การขึ้นตาลจะแบ่งเป็น ๒ ช่วงคือ ช่วงเช้า ตั้งแต่เวลา ๕.๐๐ ถึง ๑๒.๐๐ เรียกว่าตาลเช้า และช่วงบ่าย ตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐ ถึง ๒๐.๐๐ เรียกว่าตาลบ่าย การขึ้นตาล ทำได้โดยนำกระบอกลูกที่เตรียมมาให้เท่ากับจำนวนกระบอกลูกที่รองไว้เดิม ต่อต้น จากนั้นจึงป็นพะอง ขึ้นไปจนถึงวงตาล ปลดกระบอกลูกเดิมที่รองน้ำตาลไว้ จากนั้นใช้มีดปาดตาลปาดที่วงตาลบาง ๆ นำกระบอกลูกใหม่มาเปลี่ยนเพื่อรองน้ำตาลแทนกระบอกลูกเดิม ทำให้ครบทุกต้น

ใช้มีดปาดจั่นบางๆ

กระบอกรองจั่นที่ปาดแล้ว

ถ้าวงไหนมีน้ำตาลไหลออกมาก ให้ปาดบาง ๆ เพื่อให้ปาดได้นาน ๆ และปาดได้ถึงโคนวง แต่ถ้าวงไหนมีน้ำตาลออกน้อย ก็ต้องปาดหนา แต่ก็จะทำให้วงหมดเร็วขึ้น เมื่อวงตาลเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียว เป็นสีเขี้ยว ให้ลอกเอากาบออก แล้ว ใช้เชือกผูกวงตาล คล้ายกับผูกข้าวต้มมัด เพื่อให้วงมัดเป็นกลุ่ม และสามารถปาดวงต่อไปได้ตามปกติ ปกติจะสามารถปาดวงตาล จนถึงโคน วงจึงจะหยุดให้น้ำตาลสด ซึ่งก็ต้องเริ่มปาดวงใหม่ต่อไป

การเคี้ยวตาล

เริ่มจากเทน้ำตาลสดที่ได้ ลงในกระทะ โดยใช้กระซอนรองเพื่อกรองเอาเศษไม้พยอม หรือเศษผงอื่น ๆ ออก จากนั้นเริ่มเคี้ยวน้ำตาลสด บนเตา โดยปกติจะเคี้ยวพร้อมกัน ๔-๕ กระทะ แต่ละกระทะใช้น้ำตาลสดประมาณ ๒ ปีบ

เคี้ยวจนน้ำตาลเริ่มเดือด ใช้กระซอนตักฟองออก ใช้กระวง ครอบกระทะไว้เพื่อป้องกันฟองล้น ออกมานอกกระทะ เคี้ยวต่อไปอีกประมาณ ๒๐ นาที น้ำตาลจะเริ่มงวดลง จึงนำกระวงออก

เทน้ำตาลใส่กระซอน

ครอบเพื่อป้องกันฟองล้นกระทะ

ใช้เครื่องปาดน้ำตาลที่ติดกระทะออกเพื่อป้องกันไหม้ เคี้ยวไปจนน้ำตาลเริ่มเหนียวได้ที่ ซึ่งดูได้จาก น้ำเกรียงตักน้ำตาลขึ้นมา แล้วยกขึ้น หากน้ำตาลได้ที่ จะไหลเป็นสายไม่ขาดช่วง จากนั้นยกกระทะออก จากเตา วางไว้บนแท่น โดยมากทำจากยางรถยนต์ ใช้ไม้กระทุ้ง กระทุ้งจนกระทั่งน้ำตาลแห้งได้ที่ ใช้เวลา กระทุ้งประมาณ ๗-๑๐ นาทีจึงเทใส่ปีบ น้ำตาลสด ๔ กระทะ จะทำน้ำตาลปีบได้ ๑ ปีบ ขั้นตอนการกระทุ้ง อาจใช้เป็นเป็นใบพัดไฟฟ้าแทนก็ได้

กระทุ้งเพื่อให้น้ำตาลแห้ง
(ที่มา:www.kasetnumchok.com)

ใบพัดไฟฟ้าแทนการกระทุ้ง

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา ศาสนาและประเพณี

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การตั้งศาลพระภูมิ

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นายสุรินทร์ ทองโปร่ง

ที่อยู่ ๑๓ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ได้รับการสืบทอดมาจากผู้เฒ่าผู้แก่ และมีใจรักที่จะสืบทอดวิชา จึงตั้งใจศึกษา เพื่อให้ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิม อยู่สืบไปยืนรุ่นลูกรุ่นหลาน

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การตั้งศาลพระภูมิ มีที่มาจากการผสมผสานกันระหว่างศาสตร์ด้านศาสนา พิธีกรรม และความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ซึ่งมุ่งเน้นไปทางด้านการนับถือเทพเจ้า แม้ประเทศไทยเราจะนับถือศาสนาพุทธ แต่อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ก็มีเข้ามาอย่างแพร่หลาย

สถานที่สำหรับตั้งศาล มีหลักการพิจารณาดังนี้

- ที่ตั้งศาลต้องเป็นบริเวณพื้นดิน ไม่ใช่บริเวณเดียวกับพื้นของตัวบ้าน
- หากไม่มีพื้นที่เป็นพื้นดิน สามารถทำการตั้งศาลบนชั้นดาดฟ้าได้ แต่ส่วนใหญ่ศาลที่ตั้งบนดาดฟ้าจะเป็นศาลเทพต่างๆ เช่นพระพรหม หรือ พระนารายณ์ ไม่ใช่พระภูมิเจ้าที่
- จุดที่ตั้งของศาลต้องไม่ถูกเงาของตัวบ้านสะท้อนลงมาบังหรือทับ
- ที่ตั้งของศาลควรอยู่ห่างจากบริเวณที่ตั้งของห้องน้ำ
- อย่าตั้งศาลให้อยู่ใกล้กับตัวบ้านมากเกินไป
- อย่าหันหน้าศาลเข้าสู่บริเวณที่ตั้งของห้องน้ำ
- ควรตั้งศาลให้หันหน้าตรงกับประตูหน้าบ้าน
- ตั้งศาลให้ห่างจากรั้วหรือกำแพงบ้านอย่างน้อย ๑ เมตร
- ถ้าสามารถยกพื้นที่ตั้งศาลให้สูงขึ้นสัก ๑ คืบ จากพื้นดินได้จะเหมาะสมอย่างยิ่ง
- ความสูงของศาล ควรสูงเหนือระดับสายตาของผู้เป็นเจ้าของบ้านขึ้นไปเล็กน้อย

ทิศทาง การหันหน้าศาลพระภูมิสู่ทิศมงคล

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ หรือ ทิศอีสาน เป็นทิศที่ดีที่สุด

ทิศตะวันออก หรือ ทิศบูรพา เป็นทิศที่ดีอันดับ ๒

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ หรือ ทิศอาคเนย์ เป็นทิศที่ดีอันดับ ๓

ทิศต้องห้ามในการตั้งศาลพระภูมิ คือ ทิศตะวันตกและทิศใต้

เมื่อหาทิศทางตั้งศาลได้แล้วจะต้องพูนดินให้สูง ๑ คืบ กลี่ยดินด้วยมือและทุบให้แน่น ห้ามใช้เท้าเด็ดขาด และเตรียมน้ำมนต์ไว้พรมบริเวณพื้นดินเพื่อขับไล่ภูตผีปีศาจและสิ่งชั่วร้ายต่างๆ น้ำมนต์ที่ว่านี้เรียกว่า "น้ำมนต์ธรณีสาร" น้ำมนต์ธรณีสารนี้ ทำได้โดยนำน้ำธรรมดาไปให้พระท่านสวดพระพุทธมนต์ทำเหมือนน้ำมนต์ทั่วไป แต่ต่างกันตรงที่ให้ท่านนำไปต้นธรณีสารมาใส่ลงในน้ำที่จะทำน้ำมนต์ในพิธีตั้งศาล

ความสูงของศาล

ขึ้นอยู่กับ ตัวเจ้าของบ้าน โดยให้ระดับฐานหรือชานศาลาพระภูมิอยู่เหนือระดับปาก (บางตำราว่า อยู่เหนือคิ้วพอดี) ของผู้เป็นเจ้าของบ้าน ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนเจ้าบ้าน ก็ควรจะต้องศาลพระภูมิขึ้นใหม่

การใช้ศาลพระภูมิร่วมกัน กรณีที่เป็นหมู่บ้าน, ชุมชนหรือตึกแถว ให้ยึดเอาความสูงจากเจ้าของผู้สร้างเริ่มแรกหรือหัวหน้าชุมชนนั้นๆ โดยให้เป็นตัวแทนเพื่อมาทำการยกศาลพระภูมิขึ้น บอกกล่าวและสักการะ ขอให้ท่านดูแลปกป้องรักษา ให้โชคลาภ ความเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้อยู่อาศัยทุกคน

ส่วนประกอบสำคัญของศาลพระภูมิ

จะเหว็ดศาลพระภูมิ หมายถึง รูปเทพารักษ์ที่ประดิษฐานไว้ในศาลพระภูมิ จะมีลักษณะเป็นรูปพระภูมิอยู่ในแผ่นคล้ายแผ่นเสมา มือขวาถือพระขรรค์ มือซ้ายถือถุงเงินหรือสมุด(หนังสือ) และการปลุกเสกจะเหว็ดให้เป็นองค์พระภูมิมีดังนี้ บรรจุธาตุทั้ง ๖ คือ บรรจุพระพุทธรูป, บรรจุพระธรรมคุณ, บรรจุพระสังฆคุณ ตลอดเทวคุณและวิญญูณธาตุเข้าไปในจะเหว็ด พอจบพิธีจากที่เรียกว่า "จะเหว็ด" เมื่อปลุกเสกแล้วก็จะเรียกว่า "พระภูมิ" บัรवारของพระภูมิจะมี ตุ๊กตาชาย-หญิง อย่างละ ๑ คู่ ตุ๊กตาข้าง-ม้า อย่างละ ๑ คู่ ละครยก ๒ โโรง

เครื่องประดับตกแต่งจะประกอบด้วยแจกัน ๑ คู่ เชิงเทียน ๑ คู่กระถางธูป ๑ ใบ ผ้าผูกเจี๊วต์ ๑ ผืน ผ้าแพร ๓ สี (สีเขียว สีเหลืองและสีแดง) สำหรับพันศาล ๑ ชุด ฉัตรเงิน-ฉัตรทอง ๒ คู่ ด้ายสายสิญจน์ ๑ ม้วน ผ้าขาว ๑ ผืน ทองคำเปลว แป้งเจิม ๑ ถ้วย ดอกบัว ๙ ดอก ดอกไม้ ๗ สี(มาลัย ๗ สี)

เครื่องสังเวยสำหรับตั้งศาล จะประกอบด้วยอาหารคาว-หวาน ดังนี้

๑. หัวหมู ๑ หัว	๑๒. ขนมต้มขาว-ต้มแดง ๒ จาน
๒. ไก่ต้ม ๑ ตัว	๑๓. ขนมถ้วยฟู ๒ จาน
๓. เป็ด ๑ ตัว	๑๔. ขนมถั่วงา ๒ จาน
๔. ปลาหนึ่ง ๑ ตัว	๑๕. ขนมหุข้าง ๒ จาน
๕. ปู หรือกุ้ง ๑ จาน	๑๖. พักทอง ๒ ผล
๖. เผือก-มันต้ม ๑ จาน	๑๗. ขนุน ๒ จาน
๗. บายศรีปากชามยอดไข่ ๑ คู่	๑๘. สับปะรด ๒ ผล
๘. น้ำจิ้ม ๒ ถ้วย	๑๙. กลัวย ๒ หวี
๙. ข้าวสวย ๒ ถ้วย	๒๐. ผลไม้ ๕ ชนิด ๒ จาน
๑๐. เหล้า ๑ ขวด	๒๑. มะพร้าวอ่อน ๑ คู่
๑๑. พานหมาก พลุ บุหรี่ ๑ คู่	๒๒. น้ำสะอาด ๒ แก้ว

หากขนาดบ้านหรือศาลพระภูมิเล็ก สามารถใช้สับปะรด ๑ ผล แต่จัดแบ่งเป็น ๒ จานได้

ผลไม้ที่ห้ามถวายเด็ดขาด : มังคุด, มะเฟือง, น้อยหน้า, ลูกจาก, มะตูม, ละมุด, มะไฟ, กระท้อน, ลูกพลับ, พุทรา, ระกำ, น้อยหน่า, ลูกท้อ, มะขวิด, ลางสาด (คนไทยสมัยโบราณเชื่อว่าผลไม้ ๑๕ ชนิดนี้เป็นอัปมงคล ไม่ควรนำมาถวายเป็นสังเวยหรือบูชาเป็นอันขาด)

อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา การจัดการองค์กร

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองกา

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายเรียง ทิพย์เนตร

ที่อยู่ ๒๓/๒ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ใหญ่หลายๆ ท่านในหมู่บ้าน ที่ต้องการให้หมู่บ้านของตนเองช่วยเหลือกันเอง พึ่งพาตัวเอง ต้องการพัฒนาหมู่บ้านให้ดี ให้เข้มแข็ง ตามพระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เมื่อครั้งเสด็จเยี่ยมหมู่บ้านหนองกาโดยไม่มีหมายกำหนดการ เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๖ ซึ่งพระองค์ท่านตรัสถามชาวบ้านว่า “ที่นี่ที่ไหน” มีชาวบ้านตอบว่า “ที่นี่หมู่บ้านหนองกา” และพระองค์ท่านได้ตรัสว่า “ที่นี่ดี ที่นี่เข้มแข็ง” ชาวบ้านหนองกาได้น้อมรับคำ และ มีความปลื้มปิติยินดี หลังจากนั้นชาวบ้านหนองกาได้ปฏิบัติและพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านเข้มแข็งตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

รายละเอียดของภูมิปัญญา

กลุ่มออมทรัพย์นี้ทำการเปิดตั้งแต่เรายังเป็นเด็กหนุ่ม เห็นผู้ใหญ่ทำกันมาตั้งแต่เงินหลัก ๑๐๐ -เงินหลักพัน หลักหมื่น แต่ก็ยังพัฒนาได้ไม่มาก เมื่อโตขึ้น เราจึงอาสารับผิดชอบงานนี้ ไปทุกที่แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ไปดูงานกลุ่มอื่นที่เข้มแข็ง ไปอบรมยังสถานที่ต่างๆ หลายแห่ง แล้วนำความรู้ที่ได้นั้นมาปรับใช้กับหมู่บ้านของเรา จากเงินหลักหมื่น เป็นหลักล้าน และยังเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนสามารถสร้างสำนักงานกลุ่มได้ด้วยเงินของกลุ่มเอง

สำนักงานกลุ่มออมทรัพย์และศูนย์สาธิตการตลาด

สำนักงานกลุ่มออมทรัพย์ และศูนย์สาธิตการตลาด สร้างขึ้นในที่สาธารณะของหมู่บ้านสร้างติดกับศาลาประชาคมของหมู่บ้านทางทิศใต้ เป็นอาคาร 2 ชั้น คอนกรีตเสริมเหล็กมีขนาดความกว้าง 10 1/2 เมตร ความยาว 14 เมตร เริ่มสร้างเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2539 ด้วยเงินผลประโยชน์ของกลุ่มออมทรัพย์ทั้งหมด ไม่ได้ใช้เงินของทางราชการเลย เป็นจำนวนเงินทั้งหมด 617,941 บาท ได้รับความร่วมมือร่วมใจในการก่อสร้างจากกรรมการและสมาชิกเป็นอย่างดี

การสร้างอาคารสำนักงานกลุ่มออมทรัพย์หลังนี้เป็นหลังที่ 2 และสร้างทับบนพื้นที่อาคารหลังเก่า ซึ่งได้สร้างเมื่อพ.ศ. 2527 เป็นอาคารชั้นเดียว ครึ่งปูนครึ่งไม้ สร้างด้วยเงินของกลุ่มเองเป็นเงิน 90,000 บาทเศษ ต่อมาได้คิดว่าอาคารหลังเก่านี้เล็กเกินไปไม่พอทำงาน และมีการขยายร้านค้าจึงได้คิดก่อสร้างใหม่โดยทุบอาคารหลังเก่าแล้วก่อสร้างหลังใหม่ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

การใช้สอยอาคารหลังนี้ บนชั้นสองใช้เป็นที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์ และเป็นที่ตั้งของหอกระจายข่าว และเสียงตามสายของหมู่บ้าน

ศูนย์สาธิตที่ 1 ร้านค้าชุมชน

ศูนย์สาธิตที่ 1 ตั้งอยู่ที่อาคารชั้นล่าง หรือชั้นที่ 1 ของสำนักงานกลุ่มออมทรัพย์ เป็นที่ขายสินค้าต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นต่อการยังชีพประจำวัน

ศูนย์สาธิตที่ 2 ร้านค้าชุมชน

การจัดสร้างศูนย์สาธิตที่ 2 ขึ้น เนื่องจากศูนย์สาธิตที่ 1 มีความคับแคบไม่สามารถขยายร้านค้าใหญ่ได้ และประกอบกับที่ทำการกลุ่มแม่บ้านถนนอมอาหารผลไม้แปรรูปยังคับแคบและไม่เหมาะสม จึงได้สร้างศูนย์สาธิตที่ 2 ขึ้นรวมกับที่ทำการกลุ่มแม่บ้าน เมื่อปี พ.ศ.2543 เป็นอาคารสองชั้น คอนกรีตเสริมเหล็ก ความกว้าง 3 คูหา ยาว 4 คูหา ด้วยเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์และเงินของหมู่บ้านรวมกันเป็นจำนวนเงินก่อสร้างทั้งหมด 688,658 บาท โดยไม่ได้ใช้เงินของทางราชการ โดยมีเงินค่าก่อสร้างดังนี้

1. เงินของกลุ่มออมทรัพย์ 344,000 บาท
2. เงินของกลุ่มแม่บ้าน 100,000 บาท
3. เงินส่วนรวมของหมู่บ้านร่วมพัฒนา 71,458 บาท
4. เงินส่วนกลางของหมู่บ้านจากการจากการจัดร้านค้าวันสงกรานต์ให้มาอีกจำนวน 173,200 บาท

การใช้สอยของอาคารหลังนี้ ส่วนหนึ่งเป็นศูนย์สาธิตของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นแห่งที่ 2 จำหน่ายอุปกรณ์การเรียนของนักเรียน อุปกรณ์ไฟฟ้า อุปกรณ์ปะปา และเสื้อผ้าต่างๆ

อีกส่วนหนึ่งให้กลุ่มแม่บ้านใช้สำหรับเป็นที่ทำการกลุ่ม ใช้เป็นสถานที่ให้กลุ่มแม่บ้านทำการแปรรูปสินค้าโอท็อป 3 ดาว และ 5 ดาว ของตำบลปรางมบุรี

ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านผลไม้แปรรูป

ทางกลุ่มแม่บ้านได้ทำการก่อสร้างต่อจากอาคารหลังใหญ่ของกลุ่ม โดยได้กู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพิ่มเติมอีก 150,000 บาท และได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลปรางมบุรี และหน่วยงานต่างๆ สนับสนุน เป็นที่ทำการผลิตอาหารแปรรูปผลไม้ก้อนต่างๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา อุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำสบู่สมุนไพร

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี

ที่อยู่ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

สบู่ เป็นเครื่องสำอางชนิดหนึ่งที่ใช้ในการทำความสะอาดร่างกาย เดิมใช้เพื่อทำความสะอาดร่างกายเท่านั้น ปัจจุบันกระบวนการผลิตสบู่ มีการเพิ่มส่วนผสมอื่นๆ เพื่อให้สบู่มีสรรพคุณตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้น เช่น มีสีสันทที่สวยงามน่าใช้ มีกลิ่นหอม และมีสรรพคุณทางยาในทางการค้า มีการใช้สารสังเคราะห์เพิ่มขึ้นทำให้ผลิตภัณฑ์น่าใช้ บรรจุภัณฑ์สวยงามแต่แฝงไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตราย มีพิษตกค้างและราคาสูง ปัจจุบันนิยมใช้พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในธรรมชาติมาเป็นส่วนผสมเพิ่มเติมในสบู่ แทนการใช้สารเคมีสังเคราะห์ พืชสมุนไพรที่ใช้ มีสาระสำคัญและมีสรรพคุณทางยา เช่น มีน้ำมันหอมระเหยที่มีกลิ่นเฉพาะใช้ในการบำบัดโรค มีสีสันทสวยงาม หาง่ายราคาถูก ประหยัด ปลอดภัย ไร้สารสังเคราะห์ และไม่ มีพิษตกค้าง ทำให้สบู่สมุนไพรที่ผลิตขึ้นจากผลิตภัณฑ์ธรรมชาติมีคุณลักษณะเฉพาะที่หลากหลาย ดังนั้นทางเราจึงได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการทำสบู่ แล้วจัดทำสบู่สมุนไพรขึ้นมาจากกลีเซอรินธรรมชาติ ที่ใช้ได้ผลอย่างดียิ่ง อีกทั้งยังไม่มีสารเคมีหรือสารพิษปนมาอีกด้วย ส่วนประกอบสำคัญทุกชนิดที่ใช้ในกระบวนการผลิต ได้จากธรรมชาติ ไม่มีสารสังเคราะห์ใดๆ เจือปนอยู่ในสบู่ จึงเป็นสบู่ธรรมชาติที่มีความปลอดภัย

รายละเอียดของภูมิปัญญา

ปัจจุบันมีคนนิยมใช้สมุนไพรในหลายๆด้านกันมากขึ้น เนื่องจากเราจะเริ่มหันกลับเข้าสู่การใช้วัสดุธรรมชาติเหมือนสมัยก่อนที่ยังไม่ค่อยมีการใช้สารเคมี หรือการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ ถึงแม้จะมีผลดี แต่ก็ยังมีผลเสียควบคู่กันมาด้วย อย่างเช่นการใช้สบู่สมุนไพรต่างๆในทุกวันนี้ ก็เริ่มมีการนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายกันมากขึ้น เพราะเป็นการใช้สรรพคุณที่โดดเด่นของสมุนไพร เพื่อมาช่วยในการบำรุงผิวพรรณ นอกเหนือไปจากเรื่องของการทำความสะอาดตามปกติ ซึ่งเราก็จะเห็นว่าสบู่สมุนไพรวางจำหน่ายอยู่ มากมาย มีหลายแบบหลายชนิดด้วยกัน ให้เลือกซื้อตามความพอใจ และส่วนใหญ่ราคาก็ไม่แพงอีกด้วย แต่ ถ้าใครไม่อยากจะเสียเงินซื้อและอยากลองใช้เวลาว่างๆให้เป็นประโยชน์ ก็สามารถลองทำสบู่สมุนไพรใช้เอง ก็ได้เช่นกัน เพราะวิธีการทำ หรือขั้นตอนการทํานั้น จริงๆแล้วก็มีตั้งแต่แบบที่ค่อนข้างยากและแบบที่ทำได้ง่ายๆ ซึ่งบางทีอาจจะใช้เป็นแนวทางต่อยอดไปสู่การทำจำหน่ายเลยก็ได้

อุปกรณ์ที่ต้องเตรียม

๑. สบู่ธรรมชาติ (สบู่เด็ก) ๑ ก้อน หรือจะเป็นสบู่ใสก็ได้
๒. สมุนไพรตามความต้องการ เช่น อัญชัน ชาเขียว ขมิ้น แครอท มะละกอ ฯลฯ (แล้วแต่ว่า ต้องการใช้สมุนไพรตัวไหนในการบำรุง)
๓. นมสด ๔-๕ ซ้อนโต๊ะ
๔. น้ำมันมะกอก ๑ ซ้อนโต๊ะ
๕. กลิ่นหอมตามความชอบเล็กน้อย
๖. พิมพ์รูปร่างต่างๆ อาจจะใช้พิมพ์จากการทำขนม หรือวงก็ได้
๗. หม้อสำหรับต้ม

ขั้นตอนการทำสบู่สมุนไพร

๑. ใช้มีดหั่นสบู่ให้เป็นฝอยๆ หรือจะใช้ที่ขูดมะละกอก็ได้ ลงในถ้วยที่เตรียมไว้
๒. เติมนมสดลงไป ให้พอดีกับปริมาณของสบู่
๓. จากนั้น ก็ใช้ช้อนคนให้สบู่ละลายเข้ากับนมสด กะดูไม่ให้เหลวเกินไป
๔. ใส่น้ำมันมะกอก และสมุนไพรที่เตรียมไว้ลงไป อาจบดเป็นผงไว้ก่อน หรือจะเป็นน้ำก็ได้ โดยใส่ลงไปประมาณ ๒-๓ ช้อน แล้วคนให้เข้ากัน
๕. จัดการตั้งหม้อ ใช้ไฟอ่อนๆ เอาส่วนผสมที่ทั้งหมดที่คนเรียบร้อยแล้วเทลงไป
๖. คนไปเรื่อยๆ เพื่อให้ส่วนผสมรวมกันเป็นเนื้อเดียว ก็เป็นอันเสร็จ แล้วปิดไฟให้เรียบร้อย
๗. เตรียมพิมพ์ โดยทาวาสลีน หรือจะใช้น้ำมันมะกอกทาให้ทั่ว เพื่อเวลาที่สบู่แห้งแล้ว จะได้แกะออกมาได้ง่ายๆ
๘. ค่อยๆ เทส่วนผสม ลงในพิมพ์ตามต้องการ
๙. รอจนกระทั่งสบู่แห้งตัว ก็ใช้ช้อนค่อยๆ แคะออกมา

สบู่สมุนไพรที่นำมาเป็นส่วนผสมของสบู่ สบู่สมุนไพรที่นำมาเป็นส่วนผสมของสบู่มีคุณประโยชน์ต่อผิวดังต่อไปนี้

๑. ให้ความชุ่มชื้นแก่ผิวหนัง ได้แก่ ว่านหางจระเข้ ส่วนที่ใช้ รูนจากใบ การนำมาใช้ ตัดเอาช่วงโคนใบ ล้างน้ำจนยางเหลืองหมด แช่ทิ้งไว้ ๑๕ นาที ปอกเปลือกออกแล้วล้างรูนให้สะอาด นำไปใส่เครื่องปั่นกรองด้วยผ้าขาวบาง นำน้ำที่ได้มาใช้ กลัวย ส่วนที่ใช้ ผลสุกนำไปตากแห้ง การนำมาใช้ นำผลกล้วยสุกหั่นเป็นชิ้นบางๆ นำไปตากแดดให้แห้ง แล้วนำไปใส่เครื่องบดหรือใช้ครกตำบด ให้เป็นผงละเอียด มะละกอส ส่วนที่ใช้ ผล การนำมาใช้ นำผลสุกปอกเปลือกและปั่นให้ละเอียด จนเป็นน้ำแล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง ๒ ครั้ง สัม ส่วนที่ใช้ น้ำคั้นจากผล การนำมาใช้ คั้นน้ำจากผล แล้วกรองให้สะอาด ร้าข้าว ส่วนที่ใช้ ร้าแห้ง การนำมาใช้ นำร้าแห้งมาบดเป็นผงละเอียด

๒. มีกรดบำรุงผิว ได้แก่ ส้มป่อย ส่วนที่นำมาใช้ ใบ การนำมาใช้ นำใบส้มป่อยล้างให้สะอาดหั่นหยาบๆ แล้วนำไปต้มในน้ำ มะขาม ส่วนที่ใช้ ผักสุก การนำมาใช้ นำมาขามผักสุกมากระเทาะเปลือกออกนำไปต้มกับน้ำ มะนาว มะเฟือง มะดัน มะไฟ สับปะรด ส้มแขก ส่วนที่ใช้ ผลสด การนำมาใช้ คั้นเอาน้ำจากผลสดไม่ต้องนำไปต้ม เอาไปใช้ได้เลย ใบบัวบก ส่วนที่ใช้ ใบสด การนำมาใช้ ใช้วิธีสกัดด้วยแอลกอฮอล์ ขมิ้นชัน ส่วนที่ใช้ หัว การนำมาใช้ ใช้วิธีสกัดด้วยแอลกอฮอล์หรือนำมาบดเป็นผงแห้ง

๓. รักษาผิวหนังผื่นคัน ผึ้ง ส่วนที่ใช้ ใบที่ไม่อ่อนหรือแก่จนเกินไป การนำมาใช้ นำใบมาตากให้แห้ง แล้วบดเป็นผงหรือนำใบตากแห้งแล้วมาต้ม กรองเอาแต่น้ำ ทับทิม, มังคุด ส่วนที่ใช้ เปลือก การนำมาใช้ นำเปลือกไปตากแห้งแล้วนำมาบดเป็นผง หรือนำเปลือกไปตากแล้วมาต้มกรองเอาแต่น้ำ สะระแหน่ ส่วนที่ใช้ ใบ การนำมาใช้ นำใบตากแห้งแล้วบดเป็นผง หรือสกัดด้วยแอลกอฮอล์ กานพลู ส่วนที่ใช้ ดอก การนำมาใช้ นำดอกไปตากแห้ง แล้วนำไปสกัดด้วยแอลกอฮอล์ ฟ้าทลายโจร เสดดพังพอน ส่วนที่ใช้ ใบ การนำมาใช้ นำใบแห้งมาสกัดด้วยแอลกอฮอล์ เหงือกปลาหมอ สำมะงา ส่วนที่ใช้ ใบแห้ง การนำมาใช้ นำใบแห้งมาต้มกับน้ำกรอง ใบหนาด ส่วนที่ใช้ ใบ การนำมาใช้ นำใบแห้งมาสกัดด้วยแอลกอฮอล์ ว่านหางจระเข้ ส่วนที่ใช้ เหง้า การนำมาใช้ ล้างให้สะอาดนำมาต้มกับน้ำแล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง

๔. ขัดผิว ขิง ขมิ้น ส่วนที่ใช้ หัว เหง้า การนำมาใช้ นำเหง้าไปล้างให้แห้งแล้วนำมาบดเป็นผง

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์ และวิธีการทำสบู่แต่ละชนิด

ตัวอย่างสูตรสบู่ก้อน สูตรที่ ๑

สบู่สูตรนี้เป็นสบู่แข็ง มีสีขาวย และให้ฟองมาก สบู่สูตรนี้ยังเหมาะเป็นสบู่พื้นฐานที่จะนำไปใส่ส่วนผสมต่างๆ เพื่อทำเป็นสบู่เนกประสงค์อื่นๆ สำหรับใช้บ้านเรือน

- ส่วนผสม**
๑. น้ำมันมะพร้าว ๒๐๐ กรัม
 ๒. น้ำมันปาล์ม ๒๐๐ กรัม
 ๓. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๖๐ กรัม
 ๔. น้ำ ๑๕๐ กรัม

วิธีทำ

๑. เตรียมแม่แบบทำสบู่ตามขนาดและรูปร่างที่ต้องการ
๒. ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้อุณหภูมิเหลือ ๔๐ องศาเซลเซียส
๓. ผสมน้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม ใส่ภาชนะตั้งบนลังถึง หรือใช้วิธีการตุ๋น คนให้เข้ากันจนได้อุณหภูมิ ๔๐ องศาเซลเซียส แล้วยกออกจากไฟ
๔. เทสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (ข้อ ๒) ลงในน้ำมัน(ข้อ ๓) คนให้เข้ากัน
๕. คนไปเรื่อยๆ จนสบู่จับตัวเหนียวขึ้น สังเกตเนื้อข้นเหมือนนมข้น แล้วจึงเทลงพิมพ์ที่เตรียมไว้
๖. ตั้งพิมพ์ไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมือกดดู แล้วจึงเอาออกจากแบบเช็คค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็คค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควรจะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

ตัวอย่างสูตรสบู่ก้อน สูตรที่ ๒

สบู่สูตรนี้เป็นสบู่สีขาวขุ่น แข็ง และให้ฟองมาก สามารถนำไปใช้เป็นสบู่ถูตัว สบู่ใช้ในบ้านเรือน สบู่ซักผ้า สบู่ล้างจาน

- ส่วนผสม**
๑. น้ำมันมะพร้าว ๑๒๐ กรัม
 ๒. น้ำมันปาล์ม ๘๐ กรัม
 ๓. น้ำมันมะกอก ๒๐๐ กรัม
 ๔. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๕๖ กรัม
 ๕. น้ำ ๑๔๐ กรัม

วิธีทำ

๑. เตรียมแม่แบบทำสบู่ตามขนาดและรูปร่างที่ต้องการ
๒. ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้อุณหภูมิเหลือ ๔๐ องศาเซลเซียส
๓. ผสมน้ำมันทั้งหมดเข้าด้วยกัน ใส่ภาชนะตั้งบนลังถึง หรือใช้วิธีการตุ๋น คนให้เข้ากันจนได้อุณหภูมิ ๔๐ องศาเซลเซียส แล้วยกออกจากไฟ
๔. เทสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (ข้อ ๒) ลงในน้ำมัน(ข้อ ๓) คนให้เข้ากัน
๕. คนไปเรื่อยๆ จนสบู่จับตัวเหนียวขึ้น สังเกตเนื้อข้นเหมือนนมข้น แล้วจึงเทลงพิมพ์ที่เตรียมไว้
๖. ตั้งพิมพ์ไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมือกดดู แล้วจึงเอาออกจากแบบเช็คค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็คค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควรจะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

ตัวอย่างสูตรสบู่ก้อน สูตรที่ ๓

สบู่สูตรนี้มีน้ำมันมะพร้าวเปอร์เซ็นต์สูง จึงมีฟองมาก น้ำมันละหุ่งและน้ำมันรำข้าว ทำให้เพิ่มความชุ่มชื้นผิว สามารถนำไปปรับปรุงเป็นสบู่บำรุงผิว เพิ่มความชุ่มชื้น โดยการเติมสมุนไพรเพิ่มความชุ่มชื้นลงไปได้อีก

ส่วนผสม	๑. น้ำมันมะพร้าว ๑๒๐ กรัม	๒. น้ำมันปาล์ม ๖๐ กรัม
	๓. น้ำมันมะกอก ๘๐ กรัม	๔. น้ำมันละหุ่ง ๑๐๐ กรัม
	๕. น้ำมันรำข้าว ๔๐ กรัม	๖. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๕๕ กรัม
	๗. น้ำ ๑๔๐ กรัม	

วิธีทำ

- เตรียมแม่แบบทำสบู่ตามขนาดและรูปร่างตามที่ต้องการ
- ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้อุณหภูมิเหลือ ๔๐ องศาเซลเซียส
- ผสมน้ำมันทั้งหมดเข้าด้วยกัน ใส่ภาชนะตั้งบนลังถึง หรือใช้วิธีการตุ๋น คนให้เข้ากันจนได้อุณหภูมิ ๔๐ องศาเซลเซียส แล้วยกออกจากไฟ
- เทสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (ข้อ ๒) ลงในน้ำมัน(ข้อ ๓) คนให้เข้ากัน
- คนไปเรื่อยๆ จนสบู่จับตัวเหนียวขึ้น สังเกตเนื้อข้นเหมือนนมข้น แล้วจึงเทลงพิมพ์ที่เตรียมไว้
- ตั้งพิมพ์ไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมีกอดดู แล้วจึงเอาออกจากแบบเช็คค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็คค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควรจะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

ตัวอย่างสูตรสบู่ก้อน สูตรที่ ๔

สบู่สูตรนี้เป็นสบู่สีขาวให้ฟองนุ่ม และฟองทนนาน เนื้อสบู่นุ่ม สบู่สูตรนี้ใช้น้ำมันแพแพแทนที่น้ำ

ส่วนผสม	๑. น้ำมันมะพร้าว ๑๒๐ กรัม
	๒. น้ำมันปาล์ม ๔๐ กรัม
	๓. น้ำมันมะกอก ๒๔๐ กรัม
	๔. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๕๖ กรัม
	๕. น้ำมันแพ ๑๖๐ กรัม

วิธีทำ

- เตรียมแม่แบบทำสบู่ตามขนาดและรูปร่างตามที่ต้องการ
- ผสมน้ำมันทั้งหมดเข้าด้วยกัน ใส่ภาชนะตั้งบนลังถึง หรือใช้วิธีการตุ๋น คนให้เข้ากันจนได้อุณหภูมิ ๔๐ องศาเซลเซียส แล้วยกออกจากไฟ
- ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำมันแพ ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้อุณหภูมิเหลือ ๔๐ องศาเซลเซียส
- เทสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ (ข้อ ๒) ลงในน้ำมัน(ข้อ ๓) คนให้เข้ากัน
- คนไปเรื่อยๆ จนสบู่จับตัวเหนียวขึ้น สังเกตเนื้อข้นเหมือนนมข้น แล้วจึงเทลงพิมพ์ที่เตรียมไว้
- ตั้งพิมพ์ไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมีกอดดู แล้วจึงเอาออกจากแบบเช็คค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็คค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควรจะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

ตัวอย่างสูตรสบู่สมุนไพร สบู่ขมิ้น

ส่วนผสม

๑. น้ำมันมะพร้าว ๑๔๐ กรัม
๒. น้ำมันปาล์ม ๖๐ กรัม
๓. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๓๒ กรัม
๔. สารสกัดขมิ้น ๑๐ กรัม
๕. น้ำ ๗๐ กรัม

วิธีทำ

๑. เตรียมแม่แบบทำสบู่ตามขนาดและรูปร่างที่ต้องการ
๒. ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ ผสมให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้อุณหภูมิเหลือ ๔๐ ๐c
๓. เตรียมสารสกัดขมิ้น
๔. ผสมน้ำมันมะพร้าวกับน้ำมันปาล์ม แล้วผสมในน้ำมันมะกอก
๕. เทสารละลายต่าง(ข้อ ๒) ลงในน้ำมัน(ข้อ ๔) คนสักครู่ จึงเติมสารสกัดขมิ้นลงไป สี, กลิ่นคนให้เข้ากัน
๖. เมื่อเริ่มเกิดเป็นสบู่ สังเกตเนื้อข้นเหมือนนมข้น เทลงพิมพ์
๗. ตั้งพิมพ์ไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมือกดดู แล้วจึงเอาออกจากแบบ
เช็คค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็คค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควร
จะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

สูตรสบู่สารสกัดมังคุด

ส่วนผสม

๑. น้ำมันมะพร้าว ๕๐ กรัม
๒. น้ำมันปาล์ม ๒๕ กรัม
๓. น้ำมันทานตะวัน ๒๐ กรัม
๔. น้ำมันมะกอก ๕ กรัม
๕. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๑๗ กรัม
๖. สารสกัดมังคุด ๕ กรัม
๗. น้ำ ๔๐ กรัม

วิธีทำ

๑. เตรียมแม่พิมพ์แบบสบู่ตามขนาดและรูปร่างที่ต้องการ
๒. ค่อย ๆ เทโซเดียมไฮดรอกไซด์ลงในน้ำ ผสมให้เข้ากัน ตั้งทิ้งไว้ให้ อุณหภูมิเหลือ ๔๐ - ๔๕ องศาเซลเซียส
๓. เตรียมสารสกัดมังคุด
๔. สมน้ำมันมะพร้าวกับน้ำมันปาล์ม น้ำมันทานตะวันและน้ำมันมะกอก รวมกันนำไปอุ่นให้อุณหภูมิ ๔๐ - ๕๐ องศาเซลเซียส
๕. เทสารละลายต่างลงใน (ข้อ ๔) คนให้เข้ากัน เติมกลิ่นตามต้องการ
๖. เมื่อเริ่มเกิดเป็นสบู่ สังเกตจากเนื้อจะข้นเหมือนนมข้น เทลงพิมพ์
๗. ตั้งทิ้งไว้ประมาณ ๔ - ๘ ชั่วโมง จนสบู่จับตัวเป็นก้อนแข็ง ลองใช้นิ้วมือกดดู แล้วจึงเอาออกจากพิมพ์ เช็ค่า pH ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง ๙.๕ - ๑๐ เก็บต่อไปอีกนาน ๖ - ๘ สัปดาห์ เช็ค่า pH ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งควร จะอยู่ระหว่าง ๘ - ๙ จึงนำไปใช้

สูตรสบู่ชาเขียว

ส่วนผสม

๑. น้ำมันมะพร้าว ๑๐๐ กรัม
๒. น้ำมันปาล์ม ๑๐๐ กรัม
๓. น้ำมันมะกอก ๒๐๐ กรัม
๔. โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๔๘ กรัม
๕. น้ำ ๑๐๐ กรัม
๖. สารสกัดชาเขียว ๕๐ กรัม (ชาเขียวใส่น้ำต้ม)
๗. น้ำมันหอมระเหยหรือน้ำหอม ๑ ซีซี.

วิธีทำ

๑. เตรียมแบบหรือแม่พิมพ์
๒. ชั่งน้ำ ๑๐๐ กรัม เทใส่ภาชนะแก้ว
๓. ใส่โซเดียมไฮดรอกไซด์ ๕๘ กรัม ใช้แท่งแก้วคนจนต่างละลายหมด อุณหภูมิสูงมาก ทิ้งไว้ให้เย็น
ณ อุณหภูมิห้อง จะได้สารสกัดใส ไม่มีสี
๔. ชั่งน้ำมันมะพร้าว น้ำมันปาล์ม และน้ำมันมะกอกผสมในภาชนะสเตนเลส อุณหภูมิ ๔๐ องศาเซลเซียส แล้วยกลง ทิ้งให้เย็น
๕. เท ๒ ลงใน ๓ กวนให้เข้ากัน ใส่สารสกัดชาเขียว จนส่วนผสมเริ่มข้น คล้ายครีมสด ใส่น้ำหอมหรือน้ำมันหอมระเหย กวนต่อ และเทลงแบบพิมพ์
๖. สบู่จะจับเป็นก้อนแข็ง ทิ้งไว้ ๓ สัปดาห์ สบู่จะจับตัวสีขึ้น ตรวจสอบวัดความเป็นกรดเป็นด่าง pH ประมาณ ๘ - ๙ จึงนำไปใช้ได้

สูตรสบู่มะละกอ

อุปกรณ์

1. เนื้อสบู่ ๑ กิโลกรัม
2. น้ำธรรมดา ๑ ชีด
3. น้ำหอม ๑/๒ ปอนด์
4. น้ำมันมะละกอ
5. หม้อและเตาสำหรับต้มสบู่
6. พิมพ์รูปต่างๆใช้พิมพ์ขนมก็ได้

ขั้นตอนการเตรียมน้ำมันมะละกอ

1. หั่นมะละกอเป็นชิ้นเล็กๆ
2. นำมะละกอไปปั่นให้ละเอียด ๒ ซ้อนโต๊ะ
3. นำไปกรองด้วยผ้าขาวบางเอาส่วนที่เป็นน้ำมาทำสบู่

วิธีการทำสบู่มะละกอ

4. นำเนื้อสบู่ที่เป็นแผ่นผอยๆเล็กๆ (อาจใช้เนื้อสบู่ที่เป็นแท่งมาชูดกับที่ชูดหรือจะใช้มีดหั่นก็ได้)

จำนวน ๑ กิโลกรัม ใส่ในหม้อต้ม

5. ใส่น้ำสะอาดหรือนมสดลงไป ๑ ชีด ลงในหม้อต้ม
6. ใส่น้ำมันมะละกอที่เตรียมไว้ใส่ลงไปสัก ๑- ๒ ซ้อนโต๊ะ หรือมากกว่านี้ได้ตามชอบ
๗. คนให้ส่วนผสมทุกอย่างเข้ากันดี ให้เหลวประมาณครีมหาดตัวทั่วไป
๘. เอาส่วนผสมใส่หม้อตั้งไฟอ่อนๆจนส่วนผสมทั้งหมดเข้าเป็นเนื้อเดียวกัน ปิดไฟ ยกออกจาก

เตา

๙. ตักส่วนผสมใส่พิมพ์ตามชอบ จะใช้น้ำมันมะกอกทาพิมพ์นิดหน่อยก็ได้จะได้แกะสบู่ได้ง่าย
๑๐. พักสบู่ที่ได้ให้เนื้อสบู่แข็งตัว แคะออกจากพิมพ์ จะได้สบู่มะละกอตามต้องการ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขา แพทย์แผนไทย

ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำลูกประคบสมุนไพร

เจ้าของภูมิปัญญาท้องถิ่น นางบุญทิ้ง เพิ่มพูน

ที่อยู่ หมู่ที่ ๗ บ้านหนองกา ตำบลปราณบุรี อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ๗๗๑๒๐

ความเป็นมา แรงบันดาลใจ

ลูกประคบเป็นสมุนไพรพื้นบ้าน ที่มีความผูกพันกับวิถีชีวิตคนไทยมาช้านาน ตั้งแต่ ปู่ ย่า ตายาย สมัยก่อนเรียกว่า ยาตั้ง เนื่องจากเอาไปตั้งบนปากหม้อดินเผา ใช้น้ำมารักษาอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ จากสาเหตุต่าง ๆ ให้ผลดีได้อย่างน่าอัศจรรย์ ปัจจุบันมีการปรับรูปแบบเพื่อให้ใช้ง่ายและสะดวกต่อการ ใช้ งาน จึงมีการนำมาห่อด้วยผ้าด้ายดิบสีขาว ทำเป็นก้อน เพื่อให้เก็บไว้ได้นานได้มีการนำสมุนไพร ไปผึ่งแดด ให้แห้งและนำไปเข้าตู้อบ ที่อุณหภูมิ ๑๐๐ องศาเซลเซียส ป้องกันไม่ให้ขึ้นรา

รายละเอียดของภูมิปัญญา

การทำลูกประคบสมุนไพร คือ การใช้สมุนไพรหลายๆ อย่างมาห่อรวมกัน ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรที่มีน้ำมันหอมระเหย โดยนำลูกประคบมานึ่งให้ร้อนแล้วใช้ประคบบริเวณที่ปวดหรือเคล็ดขัดยอก สามารถช่วยกระตุ้นระบบไหลเวียนโลหิตได้ดี ประโยชน์หลักของลูกประคบคือ ใช้ช่วยรักษาอาการเคล็ด ขัด ยอก และลดอาการปวดได้

วัตถุดิบและการผลิตมีดังนี้

๑. ไพล (๕๐๐ กรัม) แก้วปวดเมื่อย ลดการอักเสบ
๒. ผิวมะกรูดถ้าไม่มีใช้ใบแทนได้ (๒๐๐ กรัม) มีน้ำมันหอมระเหย แก้ลมวิงเวียน
๓. ตะไคร้บ้าน (๑๐๐ กรัม) แต่งกลิ่น
๔. ใบมะขาม (๓๐๐ กรัม) แก้อาการคันตามร่างกาย ช่วยบำรุงผิว
๕. ขมิ้นชัน (๑๐๐ กรัม) ช่วยลดการอักเสบ แก้อาการผิวหนัง
๖. เกลือ (๑ ซ่อนโต๊ะ) ช่วยดูดความร้อนและช่วยพาตัวยาสีมน้ำมัน ผิวหนังได้สะดวกขึ้น
๗. การบูร (๒ ซ่อนโต๊ะ) แต่งกลิ่น บำรุงหัวใจ
๘. ใบส้มป่อย (๑๐๐ กรัม) ช่วยบำรุงผิว แก้อาการผิวหนัง ลดความคัน

อุปกรณ์การทำลูกประคบ

๑. ผ้าดิบสำหรับห่อลูกประคบ ตัดเป็นผืนขนาด กว้าง ๓๕ x ยาว ๓๕ เซนติเมตร
๒. เชือก หรือ หนังสาย
๓. ตัวยาสีมน้ำมัน

นอกจากนั้นยังมีอุปกรณ์เสริมเวลาใช้งานอีก คือ

๔. หม้อสำหรับนึ่งลูกประคบ
๕. จานหรือชามอลูมิเนียมเจาะรู (เพื่อให้ไอน้ำผ่านได้) รองลูกประคบ

วิธีการทำลูกประคบ

๑. นำสมุนไพรแต่ละชนิดมาล้างน้ำหลายๆ ครั้ง ให้สะอาด แล้วผึ่งให้สะเด็ดน้ำ
๒. นำไพล ขมิ้นชัน ตะไคร้ ผิวมะกรูด ใบมะขาม ใบส้มป่อย มาหั่น เป็นชิ้นบางๆ ตากแดดจนแห้ง

๓. นำสมุนไพรทุกชนิดมาผสมกัน เติมการบูร และเกลือ คลุกเคล้าให้เข้ากัน
๔. เตรียมผ้าสำหรับห่อลูกประคบ นำสมุนไพรที่ผสมส่วนผสมเรียบร้อยแล้ว นำมาวางบนผ้า แล้วจึงห่อลูกประคบให้แน่นแล้วรัดด้วยเชือก
๕. นำลูกประคบที่รัดเรียบร้อยแล้ว ใส่บรรจุภัณฑ์และนำไปรีดด้วยเครื่องรีดอากาศเพื่อไม่ให้ลูกประคบโดนความชื้น

วิธีการห่อลูกประคบสมุนไพร

๑. นำส่วนผสมสมุนไพรของลูกประคบมาวางตรงกลางผ้า เริ่มต้นจับมุมผ้า ๒ มุม ขึ้นมาทาบกัน โดยจับที่ละมุมจนครบทั้ง ๔ มุม จากนั้นจะเกิดมุมผ้าขึ้นมาอีก ๔ มุม ให้รวบมุมผ้าที่ละมุมอีกครั้งหนึ่งจนครบทั้ง ๔ มุม
๒. แต่งชายผ้าให้เรียบร้อย ซ้อนกันเป็นชายเดี่ยว จากนั้นค่อย ๆ จัดแต่งลูกประคบสมุนไพรให้เป็นรูปทรงกลมที่สวยงาม
๓. เมื่อได้ลูกประคบสมุนไพรที่เป็นรูปทรงกลมที่สวยงามแล้ว ให้นำเชือกมาพับครึ่ง ร้อยเป็นห่วงให้ชายทั้งสองเท่ากัน
๔. จากนั้นพันทาบกัน ๒ รอบแล้วผูกให้แน่นด้วยเงื่อนตาย ๑ รอบ ก็จะทำให้เหลือปลายผ้าที่เท่ากันทั้งสองข้าง ค่อย ๆ จัดระเบียบชายผ้าในส่วนที่จะทำเป็นด้ามจับลูกประคบสมุนไพร
๕. การทำด้ามจับลูกประคบสมุนไพร โดยการจับชายผ้าที่เหลือมาซ้อนกันให้เรียบร้อย เสร็จแล้วพับเข้าหากันเพื่อเก็บชายผ้าทั้งสองด้าน
๖. หลังจากที่เราจัดแต่งและซ้อนชายผ้าของลูกประคบสมุนไพรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้พับลงมาประมาณ ๒ นิ้วครึ่ง เพื่อทำด้ามจับ ใช้ปลายของเชือกเส้นเดิมมาพันทาบกันอีก ๒ รอบ โดยการผูกเชือกแบบเงื่อนตายให้แน่นอีกครั้งหนึ่ง
๗. ให้ซ่อนปลายเชือกไว้ในซอกผ้าตรงรอยพับที่เป็นด้ามจับ เพื่อให้ลูกประคบสมุนไพรมีความแข็งแรงและสวยงามคงทนต่อการใช้งาน
๘. นำเชือกป่านมาผูกให้แน่นอีกครั้งหนึ่งโดยผูกแบบเงื่อนตาย ปลายด้านหนึ่งยาวประมาณ ๒ นิ้วครึ่ง เสร็จแล้วให้ยกขึ้นมาแนบกับด้ามจับลูกประคบสมุนไพร ใช้ปลายเชือกส่วนที่ยาวกว่าพันขึ้นมา โดยใช้ปลายนิ้วไล่กดเชือกให้แน่น การทำเช่นนี้จะทำให้เชือกเรียงกันดูสวยงามและเป็นระเบียบ
๙. เมื่อพันจนสุดชายเชือกแล้วให้ผูกเงื่อนตายไว้กับปลายเชือกเส้นที่แนบไว้กับด้ามจับในตอนแรก จากนั้นซ่อนปลายเชือกไว้ในซอกผ้าที่เป็นด้ามจับ เพียงเท่านี้ก็จะได้ลูกประคบสมุนไพรที่สวยงามพร้อมสำหรับการใช้งาน

วิธีการใช้ลูกประคบสมุนไพร

๑. นำลูกประคบสมุนไพร ๒ ลูก ไปนึ่งในหม้อนึ่ง (หม้อดินหรือหม้ออะไก็ได้) นึ่งประมาณ ๑๕-๒๐ นาที เมื่อลูกประคบสมุนไพรร้อนให้นำลูกแรกไปประคบตามจุดหรือตำแหน่งที่ต้องการรักษา นำลูกประคบสมุนไพรลูกที่ ๒ ไปนึ่งในหม้อระหว่างที่ใช้ลูกประคบลูกแรก
๒. เมื่อลูกประคบลูกแรกเย็นลง นำลูกประคบลูกแรกกลับไปนึ่งใหม่อีกครั้ง นำลูกประคบสมุนไพรลูกที่สองมาใช้ประคบต่อไป ทำสลับกันไปมา การประคบต้องให้ลูกประคบร้อนอยู่ตลอดเวลา
๓. โดยทั่วไปใช้เวลาในการประคบประมาณ ๑๕-๒๐ นาที ต่อการประคบ ๑ ครั้ง แต่ถ้ามีอาการเคล็ดขัดยอก อาจประคบได้วันละ ๒ ครั้ง
๔. วิธีการใช้ลูกประคบสมุนไพร สูตรที่มีการผสมสุราลงไปในลูกประคบสมุนไพร ไม่ควรนำลูกประคบสมุนไพรไปนึ่งก่อนนำมาประคบ เพราะสุรามีฤทธิ์ร้อนอยู่แล้ว สามารถนำลูกประคบสมุนไพรมาประคบได้ทันที

การเก็บรักษาลูกประคบสมุนไพร

- ลูกประคบสมุนไพร สามารถเก็บไว้ได้นาน ๓-๕ วัน ถ้าใส่ตู้เย็นสามารถเก็บได้ ๗ วัน
- ควรผึ่งลูกประคบสมุนไพร ให้แห้งก่อนเก็บ ไม้ให้อับชื้น ถ้าเก็บในตู้เย็น จะเก็บได้นานมากขึ้น
- ลูกประคบสมุนไพร ที่แห้ง ก่อนใช้ควรพรมด้วยน้ำหรือเหล้าขาว
- ลูกประคบสมุนไพร ที่มีสีเหลืองอ่อนหรือจางลง แสดงว่าตัวยาในลูกประคบสมุนไพร หหมดสภาพ

แล้วจะใช้ไม่ได้ผล

- เมื่อต้องการจะนำไปใช้ใหม่ ต้องเปลี่ยนผ้าห่อลูกประคบสมุนไพรผืนใหม่
- เวลาที่จะเก็บ ลูกประคบสมุนไพร ไว้เพื่อเอามาใช้ใหม่ ควรเติมเกลือและพืชมเสน การบูร อย่างละ

๑ ช้อนโต๊ะ

ตัวอย่างผลิตภัณฑ์

